Plan van Aanpak

Voor het opstellen en onderhouden van professionele standaarden

Datum: 28 oktober 2026

Collectief Praktiserende Dierenartsen (CPD), Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren (NVFD) en Vedias in opdracht van Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

Deze versie komt ter beschikking op 28-10-2026 en is geldig tot 28-10-2031

CPD collectief praktiserende dierenartsen

KNMVD

nvfd Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren

VEDIA Beroepsvereniging voor de paraveterinair dierenartsassistent

Inhoudsopgave

1. Voorwoord **5**

2. Leeswijzer **6**

3. Samenvatting, randvoorwaarden, aanbevelingen en vervolgagenda **7**

3.1 Samenvatting 7

3.2 Randvoorwaarden voor een succesvol stelsel 8

3.3 Routekaart veterinaire professionele standaarden 2026 - 2035 9

3.4 Aanbevelingen 11

4. Inleiding **12**

4.1 Aanleiding 12

4.2 Begrippen en documenttypen 12

4.3 Doel 13

4.3.1 Hoofddoelstelling 13

4.3.2 Concrete doelstellingen 14

4.3.3 Doorkijk naar 2035 15

5. Fundament voor professionele standaarden **17**

5.1 Wettelijke basis 17

5.2 Evaluatie 17

5.2.1 Terugblik: lessen uit het verleden 17

6. Concretisering open norm **20**

6.1 Rule-based versus principle-based 20

6.2 Bindendheid van professionele standaarden 20

6.3 Publiek, privaat-particulier 21

7. Ontwikkeling van codes, normerende standaarden en adviserende leidraden **23**

7.1 Transparantie 23

7.2 Proces en verantwoordelijkheden 23

7.2.1 Verdeling van verantwoordelijkheden 24

7.2.2 Proces 25

7.2.3 Organisatie van de ontwikkeling 25

7.2.4 Ontwikkeling van adviserende leidraden 25

7.2.5 Overgangsfase tot oprichting van de Federatie 26
7.3 Scope 26
7.3.1 Reikwijdte over sectoren en diersoorten 26
7.3.2 Dierenartsenpraktijken 26
7.3.3 Dierenfysiotherapeuten 27
7.3.4 Paraveterinair dierenartsassistenten 28
7.4 Criteria voor het ontwikkelen van een standaard 29
7.5 Passende basiszorg 31
7.6 Format 31
7.6.1 Algemene uitgangspunten voor het format 31
7.6.2 Opbouw van professionele standaarden 32
7.7 Prioritering 32
7.7.1 Criteria voor prioritering 33
7.7.2 Prioriteringscategorieën 33
7.8 Aansluiten bij educatie 33
7.9 Rol van AI 34
8. Beheer en onderhoud **35**
8.1 Uitgangspunten 35
8.2 Proces 36
8.3 Actualisatie, evaluatie en exitstrategie 36
8.4 Evaluatie van het Plan van Aanpak 37
9. Implementatie / communicatie **38**
9.1 Uitgangspunten 38
9.2 Implementatiestrategie 38
9.3 Communicatiestrategie 40

10. Toezicht, handhaving en borging van naleving **42**

10.1 Uitgangspunten 43

10.2 Relatie tussen documenttype, borging, toezicht en handhaving 43

10.3 Toezicht 44

10.4 Handhaving door de NVWA 45

10.5 Klachten 45

10.6 Tuchtrecht 46

10.7 Relatie professionele standaarden en aansprakelijkheid 47

11. Financiering **48**

12. Risico's en beheersmaatregelen **51**

Bijlagen

Bijlage 1 Afkortingen 54

Bijlage 2 Afwegingskader bindendheid en borging professionele standaarden (Hoofdstuk 6) 54

B.2.1 Doel van deze bijlage 54

B.2.2 Uitgangspunten 55

B.2.3 Principle-based versus rule-based 55

B.2.4 Publiek – privaat - particulier 56

Bijlage 3 Proces en randvoorwaarden voor het ontwikkelen van een leidraad: uit het Kaderdocument voor de ontwikkeling van Leidraden van het Cluster Paard 60

1. Voorwoord

Dierenartsen vervullen een belangrijke rol in onze samenleving. Dierhouders, bedrijven en overheden vertrouwen erop dat zij deskundige en zorgvuldige keuzes maken in het belang van diergezondheid, dierenwelzijn en veterinaire volksgezondheid. Dat vertrouwen is groot en daar mag de veterinaire beroepsgroep trots op zijn. Het is het resultaat van de dagelijkse inzet, betrokkenheid en professionaliteit van dierenartsen, paraveterinairen en dierenfysiotherapeuten.

Tegelijkertijd verandert de wereld om ons heen. De aandacht voor diergezondheid, dierenwelzijn, voedselveiligheid en verantwoord geneesmiddelengebruik neemt toe. Ook de samenleving verwacht steeds meer transparantie over hoe professionals tot keuzes komen en wat onder goede zorg wordt verstaan. Politiek, toezichthouders en dierhouders stellen daar begrijpelijkerwijs vragen over. Dat vraagt om een beroepsgroep die niet alleen kwaliteit levert, maar ook zichtbaar maakt hoe zij kwaliteit borgt.

Professionele standaarden spelen daarin een belangrijke rol. Zij beschrijven wat binnen de beroepsgroep wordt verstaan onder goede veterinaire zorg en zorgvuldig professioneel handelen. Zij bieden houvast bij complexe afwegingen, bevorderen een consistente beroepsuitoefening en dragen bij aan transparantie voor dierhouders, toezichthouders en andere betrokkenen.

De evaluatie van het huidige stelsel laat echter zien dat professionele standaarden niet alleen kansen bieden, maar ook vragen oproepen. Binnen de beroepsgroep bestaan zorgen over de status en toepassing van standaarden. Soms leeft de vrees dat standaarden kunnen worden gebruikt als afrekeninstrument, terwijl zij in de eerste plaats bedoeld zijn om richting te geven aan professioneel handelen en kwaliteitsontwikkeling. Ook bestaat behoefte aan meer duidelijkheid over de wijze waarop standaarden worden ontwikkeld, vastgesteld, onderhouden en toegepast.

Juist daarom is dit Plan van Aanpak opgesteld. Het doel is niet alleen het ontwikkelen van professionele standaarden, maar vooral het realiseren van een samenhangend, transparant en breed gedragen stelsel. Een stelsel waarin duidelijk is welke functie standaarden hebben, hoe zij tot stand komen en welke plaats zij innemen binnen de beroepsuitoefening. Een stelsel dat ruimte laat voor professionele afwegingen, maar tegelijkertijd helder maakt wat de beroepsgroep verstaat onder goede veterinaire zorg.

Het Plan van Aanpak is nadrukkelijk een tussenstap in een lopend proces. Niet alle discussies zijn afgerond en op verschillende onderdelen vindt nog nadere afstemming plaats, onder meer met overheid, toezichthouders en andere betrokken partijen.

Dit plan markeert een gezamenlijke ambitie. Een ambitie om de kwaliteit van de veterinaire beroepsuitoefening verder te versterken, het vertrouwen van de samenleving te behouden én het vertrouwen van de beroepsgroep in het stelsel van professionele standaarden te vergroten. Want juist in een tijd waarin maatschappelijke en politieke aandacht voor ons werk groeit, is het belangrijk dat de beroepsgroep zelf richting geeft aan haar professionele ontwikkeling.

2. Leeswijzer

Het PvA beschrijft hoe professionele standaarden binnen de veterinaire beroepsgroep (dit betreft dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten) worden ontwikkeld, geïmplementeerd, onderhouden en gepositioneerd binnen het bredere stelsel van kwaliteitsborging. Het document bevat zowel concrete voorstellen als onderwerpen die nog verdere uitwerking of besluitvorming vereisen.

- *Hoofdstuk 3* bevat een samenvatting van de belangrijkste keuzes, randvoorwaarden, aanbevelingen en de routekaart voor de komende jaren.
- *Hoofdstuk 4* beschrijft de aanleiding, doelstellingen en de doorkijk naar 2035.
- In *hoofdstuk 5* en *hoofdstuk 6* worden de wettelijke basis, uitgangspunten en keuzes rond de status, bindendheid en borging van professionele standaarden beschreven.
- *Hoofdstuk 7* vormt de kern van het PvA en beschrijft het proces voor ontwikkeling van professionele standaarden, inclusief criteria, prioritering en aansluiting bij educatie.
- *Hoofdstuk 8* tot en met *hoofdstuk 10* gaan in op beheer en onderhoud, implementatie en communicatie, toezicht, handhaving, klachten en tuchtrecht.
- *Hoofdstuk 11* en *hoofdstuk 12* betreffen de financiering en de risico's voor een succesvol en duurzaam stelsel van professionele standaarden.

Voor lezers die vooral geïnteresseerd zijn in specifieke onderwerpen wordt verwezen naar:

- Ontwikkeling van professionele standaarden: *hoofdstuk 7*;
- Educatie, scholing en implementatie: *paragrafen 7.8* en *9.2*;
- Toezicht, handhaving en tuchtrecht: *hoofdstuk 10*;
- Financiering: *hoofdstuk 11*;
- Status, bindendheid en borging: *hoofdstuk 6* en *bijlage B.2*;
- Risico's en beheersmaatregelen: *hoofdstuk 12*.

3. Samenvatting, randvoorwaarden, aanbevelingen en vervolgagenda

3.1 Samenvatting

Het Plan van Aanpak (PvA) beschrijft hoe de veterinaire beroepsgroep professionele standaarden ontwikkelt, beschikbaar stelt, onderhoudt en positioneert binnen het bredere stelsel van kwaliteitsborging.

Onder het begrip 'professionele standaarden' wordt in het PvA onderscheid gemaakt tussen beroepscodes, normerende standaarden, adviserende leidraden en informatieve documenten.

Deze documenttypen verschillen in doel, status en wijze van borging, maar dragen gezamenlijk bij aan de kwaliteit en transparantie van de diergeneeskundige beroepsuitoefening.

Het PvA is opgesteld door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Collectief Praktiserende Dierenartsen (CPD), Vereniging van Paraveterinair dierenartsassistenten (Vedias) en Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren (NVFD) met subsidie van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Het bouwt voort op het Berenschot-rapport over de positie en rol van de dierenarts, het visiedocument Vet voor Elkaar, de aanbevelingen uit het ACM-rapport over de markt voor medische zorg voor huisdieren en de Uitvoeringsagenda Diergeneeskundige Zorg.

Professionele standaarden hebben als doel veterinaire professionals te ondersteunen bij zorgvuldig, transparant en onafhankelijk professioneel handelen in belang van diergezondheid, dierenwelzijn en volksgezondheid. Zij dragen bij aan de concretisering van open normen, zonder het professionele oordeel van dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten te vervangen. Professionele autonomie blijft uitgangspunt; gemotiveerd afwijken van een professionele standaard blijft mogelijk wanneer de omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven.

Het PvA sluit aan bij de visie dat zorgvuldig veterinair handelen wordt bevorderd door een samenhangend stelsel waarin beroepsgroepen, overheid, private kwaliteitssystemen en andere betrokken partijen ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben. Met het stelsel wordt in dit document het samenhangende geheel van professionele standaarden, afspraken, processen en organisaties bedoeld.
Professionele standaarden vormen hierin een belangrijk instrument, naast wet- en regelgeving, beleidsuitleg, toezicht en andere vormen van kwaliteitsborging.
De ontwikkeling van professionele standaarden vindt plaats via een transparant en breed gedragen proces. De beroepsgroepen zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke ontwikkeling, terwijl centrale regie zorgt voor samenhang, kwaliteitsborging en stelselbrede afstemming.
Draagvlak, uitvoerbaarheid, proportionaliteit, maatschappelijke relevantie en aansluiting bij wet- en regelgeving staan centraal. Professionele standaarden zijn dynamisch en worden periodiek geëvalueerd en geactualiseerd op basis van ervaringen uit de beroepspraktijk, toezicht, klachten, tuchtrecht en maatschappelijke ontwikkelingen.

Professionele standaarden kunnen binnen kwaliteitsbeleid, toezicht, handhaving, klachtenprocedures, tuchtrecht en aansprakelijkheidsvraagstukken als onderdeel van het professionele referentiekader worden gebruikt. Zij vervangen wettelijke normen niet en vormen geen automatische toetsingsnorm. De beoordeling van professioneel handelen blijft afhankelijk van de omstandigheden van het individuele geval, de gemaakte professionele afwegingen en de onderbouwing daarvan.

Een belangrijke ontwikkeling binnen de diergeneeskundige zorg is de toenemende rol van dierenartsenpraktijken en andere organisatorische verbanden bij het borgen van kwaliteit. Professionele standaarden bevatten daarom steeds vaker zowel professionele als organisatorische verantwoordelijkheden. Voor een toekomstbestendig stelsel is verdere uitwerking nodig van de positie en verantwoordelijkheden van dierenartsenpraktijken, in samenhang met toekomstige ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

Voor een duurzame werking van het stelsel zijn een duidelijke governance, structurele financiering, effectieve implementatie, kwaliteitsborging en heldere afspraken over de relatie met toezicht, handhaving en tuchtrecht essentiële randvoorwaarden. Het stelsel vraagt om aandacht voor risico's, waaronder onvoldoende draagvlak, onduidelijkheid over de positie van professionele standaarden, toenemende administratieve lasten, mogelijke kostengevolgen voor veterinaire professional en dierhouders en onvoldoende capaciteit voor ontwikkeling en onderhoud.

De beroepsorganisaties zien professionele standaarden als een belangrijk instrument om de kwaliteit, transparantie en toekomstbestendigheid van de diergeneeskundige beroepsuitoefening te versterken. Met dit PvA wordt een basis gelegd voor een samenhangend en duurzaam stelsel waarin professionele standaarden bijdragen aan zorgvuldig veterinair handelen, vertrouwen van dierhouders en maatschappij en de verdere ontwikkeling van de diergeneeskundige zorg richting 2035.

3.2 Randvoorwaarden voor een succesvol stelsel

De succesvolle uitvoering van dit PvA vraagt om een aantal essentiële randvoorwaarden. Deze zijn:

- Governance: Voor een succesvol stelsel is een duidelijke governance noodzakelijk. De governance en verantwoordelijkheidsverdeling zijn uitgewerkt in *hoofdstuk 7.2*.
- Positie: Daarnaast zijn duidelijke afspraken nodig over de positie van professionele standaarden, de mate van bindendheid van verschillende documenttypen en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen individuele beroepsbeoefenaren, dierenartsenpraktijken, beroepsorganisaties, overheid en eventuele beheerorganisaties.
- Draagvlak: Voldoende draagvlak binnen de beroepsgroep vormt een randvoorwaarde voor succesvolle implementatie (zie *hoofdstuk 9*).
- Onafhankelijkheid: Professionele standaarden moeten onafhankelijk, transparant en zorgvuldig worden ontwikkeld. De inhoud van professionele standaarden mag niet afhankelijk zijn van commerciële belangen, individuele marktpartijen of incidentele financieringsstromen.
- Duurzame investering: Duurzame financiering vormt een essentiële randvoorwaarde; de uitwerking is opgenomen in *hoofdstuk 11*.
- Uitvoerbaarheid: De uitvoerbaarheid, proportionaliteit en praktische toepasbaarheid van professionele standaarden vormen een essentiële randvoorwaarde voor de succesvolle uitvoering van dit PvA. De gevolgen voor werkdruk, administratieve lasten, toegankelijkheid van zorg en de dagelijkse praktijk dienen daarom vooraf inzichtelijk te worden gemaakt en meegewogen.

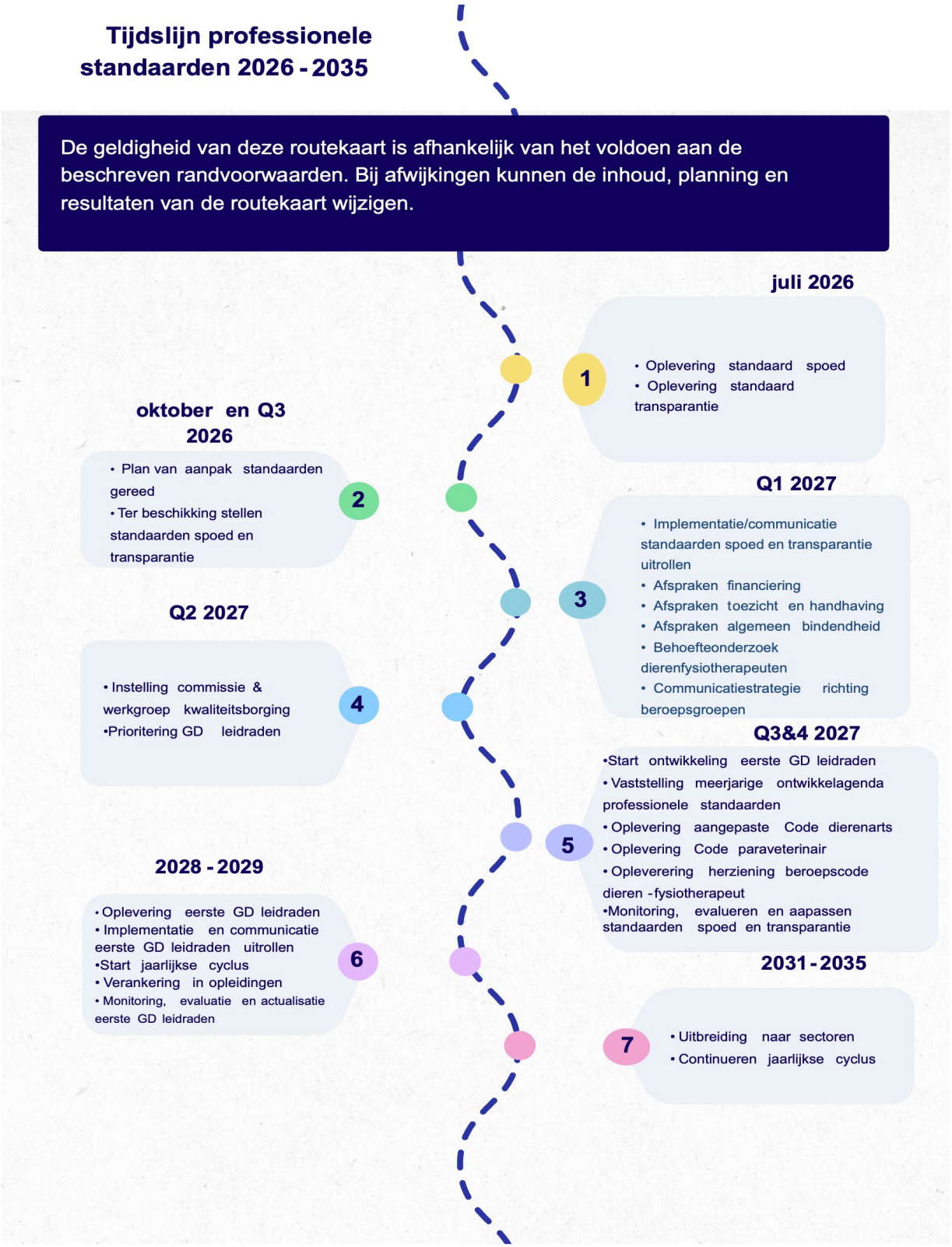
- Toezicht en kwaliteitsborging: Heldere afspraken over kwaliteitsborging, toezicht, handhaving en de periodieke evaluatie en actualisatie van professionele standaarden vormen een essentiële randvoorwaarde voor de succesvolle uitvoering van dit PvA.
- Wet- en regelgeving: De verdere ontwikkeling van het stelsel vindt plaats in samenhang met wet- en regelgeving en vraagt op onderdelen afstemming en besluitvorming met de overheid.

3.3 Routekaart veterinaire professionele standaarden 2026 - 2035

De routekaart schetst een globale planning. De realisatie van de routekaart is mede afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en van besluitvorming door de overheid over onderwerpen zoals praktijkregulering, kwaliteitsborging, herregistratie en toezicht.
Ook wordt de realisatie beïnvloed door de LVVN geïnitieerde onderzoeken en projecten:

- De voortgang in de Uitvoeringsagenda Diergeneeskundige Zorg van LVVN en op grond daarvan de mate van ondersteuning voor de professionele standaarden.
- Het verloop van aanpassing van wetgeving die betrekking heeft op de veterinaire beroepsgroep inclusief het daarmee samenhangende interventiebeleid.
- Het Berenschot onderzoek ‘evaluatie Veterinaire Tuchtrecht’ gestart in juli 2026 met de hoofdvraag: ‘heeft het tuchtrechtsysteem het gewenste effect zoals oorspronkelijk bedoeld is, namelijk de kwaliteit van de veterinaire gezondheidszorg te waarborgen en goede en zorgvuldige beroepsuitoefening bevorderen?’

Figuur 1 Routekaart 2026 – 2035

3.4 Aanbevelingen

Op basis van de analyse, de beschreven uitgangspunten en de geconstateerde knelpunten worden de volgende aanbevelingen gedaan voor de verdere ontwikkeling van het stelsel van professionele standaarden.

1. Wacht niet met starten met ontwikkelen van professionele standaarden tot de Federatie[1] is opgericht. Richt een overgangssituatie in conform *paragraaf 7.2.5*
2. Start met een beperkt aantal prioritaire professionele standaarden, zowel normerende standaarden (spoedzorg, transparantie) als adviserende leidraden. Ontwikkel op basis van opgedane ervaringen een meerjarige ontwikkelagenda.
3. Creëer draagvlak voor professionele standaarden door de komende jaren te focussen op een beperkt aantal relevante en maatschappelijk urgente standaarden, de resultaten daarvan actief te evalueren en de geleerde lessen te benutten voor de verdere doorontwikkeling van het kwaliteitsstelsel. Hiermee ontstaat een stapsgewijze en praktijkgerichte aanpak die vertrouwen, eigenaarschap en betrokkenheid binnen de beroepsgroep bevordert.
4. Maak duurzame financieringsafspraken tussen beroepsgroep en overheid voor ontwikkeling, implementatie, beheer en onderhoud en borging van professionele standaarden. Zie ook *hoofdstuk 11*.
5. Ontwikkel een implementatie- en scholingsprogramma parallel aan de ontwikkeling van professionele standaarden op basis van de uitgangspunten in het PvA. Zorg voor structurele verankering in opleidingen, bij- en nascholing en kwaliteitsverbetering.
6. Bevestig het onderscheid tussen normerende standaarden enerzijds en adviserende leidraden en informatieve documenten anderzijds. Leg vast dat de beroepsgroep als geheel verantwoordelijk is voor het stelsel van professionele standaarden. En leg vast dat de Federatie i.o. verantwoordelijk is voor de ontwikkeling, actualisatie en inhoud van codes en normerende standaarden en dat adviserende leidraden en informatieve documenten privaat door de beroepsverenigingen worden ontwikkeld, beheerd en geborgd.
7. Werk samen met LVVN, NVWA en andere betrokken partijen een voorstel uit voor de status, bindendheid en borging van normerende standaarden. Onderzoek daarbij welke vormen van borging (privaat, publiek of hybride) passend en proportioneel zijn en maak afspraken over de positie van normerende standaarden binnen toezicht, handhaving en tuchtrecht, met behoud van professionele autonomie en ruimte voor gemotiveerd afwijken.
8. Beschrijf de positie, rol en verantwoordelijkheden van dierenartsenpraktijken binnen het kwaliteitsstelsel nader en ontwikkel, in samenhang met toekomstige wetgeving, een helder kader voor kwaliteitsborging, verantwoording en toezicht op praktijkniveau.

1 De Federatie i.o. is het samenwerkingsverband in oprichting van de betrokken veterinaire beroepsorganisaties, bestaande uit de KNMvD, CPD, Vedias en NVFD. De Federatie beoogt onder andere verantwoordelijkheid te dragen voor de stelselmatige ontwikkeling, kwaliteitsborging en afstemming van professionele standaarden binnen de veterinaire beroepsgroep.

4. Inleiding

4.1 Aanleiding

Vanuit de veterinaire beroepsgroep[2] bestaat de wens om zelf invulling te geven aan wat zorgvuldig veterinair handelen is, binnen de grenzen van de redelijke en bekwame beroepsuitoefening, zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Wet dieren[3] ("zorgvuldige uitoefening van de diergeneeskunde"). Deze wens sluit aan bij de bevindingen uit het Berenschotrapport 'Positie en rol van de dierenarts en kwaliteitsborging van de diergeneeskundige beroepsuitoefening'[4], waarin wordt geconcludeerd dat verduidelijking en versterking van professionele normen essentieel zijn voor de positionering en kwaliteitsborging van de diergeneeskundige beroepsuitoefening.

Vanuit tuchtrechtelijk perspectief is relevant dat de norm van 'zorgvuldig handelen' in de huidige praktijk vooral via tuchtrechtelijke uitspraken wordt geconcretiseerd. Het proefschrift van Boissevain[5] laat zien dat dit leidt tot beperkte voorspelbaarheid en een sterke afhankelijkheid van jurisprudentie. Dit onderstreept het belang dat de beroepsgroep zelf actief verantwoordelijkheid neemt voor het ontwikkelen van concrete en breed gedragen professionele standaarden, die richting geven aan het handelen in de dagelijkse praktijk. Professionele standaarden zullen (deels) bijdragen aan een verdere concretisering van onderdelen van de open norm van zorgvuldig veterinair handelen en bieden zorgverleners meer houvast bij hun praktijkvoering.
Daarnaast willen de beroepsorganisaties zich inzetten voor het versterken van de positie van praktiserende dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten, ten behoeve van de diergeneeskundige dienstverlening in de zorg voor dieren. Dit past binnen de gezamenlijke ambitie die is verwoord in het visiedocument Vet voor Elkaar[6], waarin samenwerking, professionele verantwoordelijkheid en onderlinge steun centraal staan.
Vanuit de maatschappij en de politiek zijn er zorgen over prijsstijgingen, ketenvorming, toegankelijkheid van (spoed)zorg, de informatiepositie van dierhouders en de autonomie van veterinaire professionals. Zowel het rapport van de Autoriteit Consument & Markt (ACM)[7] als de Kamerbrief 'Uitvoeringsagenda diergeneeskundige zorg' van 17 juni 2026[8] wijzen op de belangrijke bijdrage die professionele standaarden kunnen leveren aan kwaliteitsborging, passende zorg, transparantie en het vertrouwen in de diergeneeskundige beroepsuitoefening.

4.2 Begrippen en documenttypen

Binnen de diergeneeskundige sector worden verschillende termen gebruikt voor professionele documenten, zoals veterinaire veldnormen, beroepscodes, gidsen standaarden, richtlijnen, leidraden, behandeladviezen en informatiebladen. Deze begrippen worden in de praktijk niet altijd eenduidig gebruikt.

---

2 In dit plan van aanpak wordt met de veterinaire beroepsgroep het geheel van veterinaire professionals bedoeld. Waar onderscheid wordt gemaakt tussen specifieke beroepsgroepen, wordt dit expliciet benoemd.
3 Wet dieren, artikel 4.2 (Zorgplichten), beschikbaar via: https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/
4 https://www.berenschot.nl/media/b1youbzc/onderzoek-naar-positie-en-rol-dierenarts-en-kwaliteitsborging-diergeneeskundige-beroepsuitoefening.pdf
5 Veterinair tuchtrecht: ruimte voor verbetering – proefschrift (UU Repository) https://dspace.library.uu.nl/bitstreams/0c322d23-54c2-4eef-aae8-1ce6cc747aa9/download
6 https://www.knmvd.nl/app/uploads/2024/07/Visiedocument-BOVP-vet-voor-elkaar-def.pdf
7 https://www.acm.nl/nl/publicaties/marktonderzoek-huisdierenzorg-rapport-en-reacties-consultatie
8 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z13369&did=2026D30245

Binnen dit PvA wordt professionele standaarden gebruikt als overkoepelende term voor het geheel van beroepscodes, normerende standaarden, adviserende leidraden, behandeladviezen en informatieve documenten. Deze documenten verschillen in doel, status en mate van normering, maar dragen gezamenlijk bij aan de concretisering van zorgvuldig veterinair handelen. *hoofdstuk 6* en *bijlage 2* beschrijven deze documenttypen nader.

4.3 Doel

4.3.1 Hoofddoelstelling

Dit PvA heeft als doel een werkwijze te ontwikkelen waarmee de beroepsgroep professionele standaarden kan ontwikkelen die veterinaire professionals ondersteunen bij het onafhankelijk veterinair handelen.

Het opstellen van professionele standaarden zal bijdragen aan de kwaliteitsborging van het veterinair handelen en ondersteunen veterinaire professionals bij het bevorderen van diergezondheid, dierenwelzijn en volksgezondheid. Daarbij staat het dier en diens zorgbehoefte centraal.

Professionele standaarden geven nadere invulling aan de open normen uit de Wet dieren en de relevante Europese regelgeving. Zij maken inzichtelijk wat binnen de beroepsgroep wordt beschouwd als gangbaar en verantwoord handelen. Daarbij wordt de professionele autonomie van de veterinaire professional gerespecteerd en behouden.

In de diergeneeskundige dienstverlening is iedere situatie uniek. Een veterinaire professional kan gemotiveerd en onderbouwd van professionele standaarden afwijken, mits dit past binnen de grenzen van zorgvuldig en redelijk bekwaam beroepsmatig handelen.
Het gebruik van professionele standaarden verbetert de kwaliteit en transparantie van de beroepsuitoefening voor de samenleving. Het gebruik van professionele standaarden ondersteunt de veterinaire beroepsgroep bij complexe diergeneeskundige beslissingen en biedt ook een referentiekader bij klachten, aansprakelijkheid of tuchtrechtelijke vragen.

Professionele standaarden dragen bij aan de maatschappelijke doelen uit de Uitvoeringsagenda Diergeneeskundige Zorg (van het Ministerie van LVVN) door de kwaliteit, toegankelijkheid, organisatie en transparantie van diergeneeskundige zorg te versterken. Daarnaast ondersteunen zij professioneel en onafhankelijk veterinair handelen, een sterke beroepsgroep, goede informatievoorziening aan dierhouders, passende zorg en het maatschappelijk vertrouwen in de diergeneeskundige beroepsuitoefening. Ook leveren zij een bijdrage aan de uitvoering van aanbevelingen van de ACM.

4.3.2 Concrete doelstellingen

Dit PvA heeft de volgende concrete doelstellingen:

- ***Kaders en uitgangspunten vaststellen***
  Het vaststellen van de wettelijke, beleidsmatige en professionele uitgangspunten voor de ontwikkeling van professionele standaarden, inclusief de positie van open normen in de Wet dieren en van toepassing zijnde Europese richtlijnen, besluiten en verordeningen en de verantwoordelijkheid van de beroepsgroep (*hoofdstuk 5* en *hoofdstuk 6*).
- ***Concretiseren open norm***
  Het uitwerken van hoe professionele standaarden bijdragen aan, waar nodig, de nadere concretisering van de open norm van zorgvuldig veterinair handelen, met behoud van professionele autonomie en beoordelingsruimte (*hoofdstuk 6*).
- ***Keuzes maken over vorm, status en bindendheid***
  Het expliciet maken van keuzes ten aanzien van de aard (principlebased versus rulebased), status en mate van (niet)bindendheid van professionele standaarden en de verhouding tussen publieke en private borging (*hoofdstuk 6*).
- ***Een transparant ontwikkelproces vastleggen***
  Het beschrijven van een zorgvuldig, transparant en onafhankelijk proces voor de ontwikkeling, prioritering en vaststelling van professionele standaarden, inclusief rollen, verantwoordelijkheden en betrokkenheid van stakeholders (*hoofdstuk 7*).
- ***Borging via beheer, implementatie en toezicht beschrijven***
  Het vastleggen van uitgangspunten voor beheer en onderhoud, implementatie in de beroepspraktijk en positionering van professionele standaarden ten opzichte van toezicht, handhaving en tuchtrecht (*hoofdstuk 9 t/m 10*).
- ***Financiering, randvoorwaarden en risico's inzichtelijk maken***
  Het benoemen van randvoorwaarden voor succesvolle uitvoering, inclusief duurzame financiering, governance en onafhankelijkheid, en het in kaart brengen van de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen (*hoofdstuk 3*, *hoofdstuk 11* en *hoofdstuk 12*).

4.3.3 Doorkijk naar 2035

De diergeneeskundige zorg verandert snel en ingrijpend. Heldere professionele standaarden verminderen het risico op toenemende variatie in kwaliteit, druk op professionele autonomie en afnemend vertrouwen vanuit maatschappij en cliënten. Dit vraagt nu om een gezamenlijke stap in het expliciteren en borgen van professioneel handelen. Dit PvA beschrijft hoe die ontwikkeling vorm krijgt richting 2035, als onderdeel van een duurzame, gezonde en weerbare veterinaire professie.

In 2035 speelt de diergeneeskundige dienstverlening in de zorg voor dieren zich af in een wereld waar steeds meer aandacht is voor dierenwelzijn, betaalbaarheid, transparantie, milieu-impact en volksgezondheidsrisico's. Tegelijkertijd ontwikkelen de markt en technologie en Europese wet- en regelgeving zich verder, waardoor eisen aan kwaliteit, transparantie en verantwoording toenemen. AI ondersteunt in 2035 de ontwikkeling en toepassing van professionele standaarden, zoals nader beschreven in *paragraaf 7.9*.

Dit vraagt om een professionele beroepsuitoefening waarin veterinaire professionals zelfstandig - en op basis van professionele normen - keuzes maken, met oog voor de specifieke context van het dier, de eigenaar en de bredere maatschappelijke belangen. Dit professioneel handelen vindt plaats in nauwe samenwerking tussen verschillende veterinaire beroepsgroepen, waaronder dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten. Professionele standaarden bieden daarbij een gezamenlijk referentiekader voor samenwerking, rolverdeling en onderlinge afstemming, en maken expliciet waar verantwoordelijkheden liggen, ook voor praktijkeigenaren en hoe daarover verantwoording wordt afgelegd.
Professionele standaarden helpen daarbij. Ze geven houvast voor zorgvuldig handelen en maken duidelijk wat binnen de beroepsgroep als normaal en verantwoord wordt gezien, zonder het eigen oordeel van de professional over te nemen. Professionele standaarden bieden handelingszekerheid en richting voor professioneel handelen. Professionele autonomie blijft de basis en daar hoort bij dat een professional zijn verantwoordelijkheid neemt en verantwoording aflegt.

Professionele standaarden zijn alleen effectief wanneer zij kunnen rekenen op voldoende draagvlak binnen de beroepsgroep en aansluiten bij de realiteit van de dagelijkse praktijk. De dagelijkse praktijk en de ontwikkelingen in de diergeneeskundige onderzoek- en behandelmogelijkheden zijn zeer dynamisch wat permanente inspanningen zal vragen om professionele standaarden up to date te houden. Van professionals kan immers niet worden verwacht dat zij verantwoording moeten afleggen op verouderde of achterhaalde standaarden.

In 2035 is het stelsel van professionele standaarden (het geheel van afspraken, processen en verantwoordelijkheden rond ontwikkeling, vaststelling, implementatie en onderhoud) praktisch, werkbaar en flexibel. Het biedt houvast voor zorgvuldig handelen, draagt bij aan consistente kwaliteit van zorg en ondersteunt professionals in hun afwegingen. Het stelsel is duidelijk en volgbaar ingericht, zodat voor alle betrokkenen inzichtelijk is hoe professionele standaarden tot stand komen, worden toegepast en onderhouden. Er zijn duidelijke en duurzame afspraken over financiering, ontwikkeling, beheer en onderhoud, waarin de diergeneeskundige beroepsgroep en overheid samenwerken. Het ontwikkelen van professionele standaarden is een doorlopend proces. Nieuwe inzichten, signalen uit de praktijk en veranderende omstandigheden leiden tot aanpassing, herziening of aanvulling van bestaande professionele standaarden. Zo blijven professionele standaarden actueel, realistisch en toepasbaar in de dagelijkse praktijk.

Het stelsel is toekomstbestendig, zowel financieel als qua beschikbare capaciteit voor ontwikkeling, implementatie en onderhoud van professionele standaarden. Daarbij is de ontwikkeling van professionele standaarden vraag gestuurd en wordt de prioritering bepaald door de beroepsgroep, op basis van signalen en behoeften uit de praktijk. Bij de ontwikkeling en het beheer van professionele standaarden wordt expliciet meegewogen wat een professionele standaard betekent voor regeldruk, administratieve lasten en de kosten van diergeneeskundige zorg. Dit draagt bij aan breed draagvlak voor de gemaakte keuzes en de toepassing van professionele standaarden.

Implementatie is nadrukkelijk verbonden aan opleiding (met name in de master), bij- en nascholing en professionele dialoog. Daarbij is er specifieke aandacht voor het laten landen van ontwikkelde professionele standaarden bij startende veterinaire professionals en hun werkplek, onder meer door inzet van postacademische scholing, begeleiding, intervisie en inbedding in professionaliseringstrajecten in de eerste werkjaren.

In 2035 wordt bij de ontwikkeling, implementatie en toepassing van professionele standaarden uitgegaan van vertrouwen in de deskundigheid van veterinaire professionals. Professionele standaarden ondersteunen professioneel handelen zonder onnodige administratieve lasten of disproportionele verantwoordingsverplichtingen te creëren. Bij de ontwikkeling en toepassing van professionele standaarden worden daarom niet alleen de beoogde kwaliteitswinst, maar ook de gevolgen voor uitvoerbaarheid, tijdsbelasting en werkdruk expliciet meegewogen.

Professionele standaarden worden in de private kwaliteitssystemen en publiek toezicht en bij interventies contextgevoelig toegepast. Dat geldt eveneens voor klachten en aansprakelijkheidskwesties. Zij fungeren als referentiekader bij de beoordeling van professioneel handelen en niet als vervanging van wet- en regelgeving. Daarbij zijn en blijven de specifieke omstandigheden, de professionele afwegingen en de onderbouwing van het handelen leidend. Het systeem is gericht op vertrouwen, leren en verbeteren, draagt bij aan kwaliteitsontwikkeling en voorkomt dat angst voor klachten of sancties leidt tot defensief veterinair handelen. Daarmee sluit het aan bij de complexe werkelijkheid van de moderne diergeneeskundige zorg, waarin samenwerking tussen verschillende professionals, praktijken en netwerken steeds belangrijker wordt.

5. Fundament voor professionele standaarden

5.1 Wettelijke basis

De diergeneeskunde is een 'vrij beroep' waarbij de diergeneeskundige dienstverlening op Europees niveau wordt gereguleerd door de 'dienstenrichtlijn[9]'. Vanuit de 'dienstenrichtlijn' vormt de European Veterinary Code of Conduct[10], op- en vastgesteld door de Federation of Veterinarians of Europe (FVE), *de basis*. De FVE-code beschrijft de rol van de dierenarts in relatie tot het dier, de klant, het veterinaire team & professie en het bevoegd gezag. Tevens beschrijft de FVE-code voorwaarden (bijv. nut en noodzaak en de proportionaliteit in relatie tot het te bereiken doel) waar regels aan moeten voldoen. De FVE Code of Conduct is door de KNMvD gehanteerd als uitgangspunt voor de Code voor de Dierenarts. Dit is een specifieke versie voor KNMvD-leden toegesneden op de Nederlandse praktijk.

In de Nederlandse wet- en regelgeving ligt de basis voor het opstellen van professionele standaarden in de Wet dieren (artikel 4.2). Dit artikel bepaalt dat dierenartsen en paraveterinair dierenartsassistenten zorgvuldig handelen. Die norm is bewust open geformuleerd. Dat betekent dat er niet precies in de wet staat hoe een diergeneeskundige elke handeling moet uitvoeren. Voor dat handelen geeft, in principe, de beroepsgroep zelf aan wat onder professioneel gedrag wordt verstaan en (waar noodzakelijk) welke professionele standaard daarbij hoort.

5.2 Evaluatie

Onderstaande evaluatie is gebaseerd op een beknopte en pragmatische terugblik op eerdere ervaringen met 'KNMvD-richtlijnen voor veterinair handelen'. Hoewel geen uitgebreid onderzoek is uitgevoerd, biedt deze snelle inventarisatie voldoende inzicht in de belangrijkste leerpunten die richting geven aan de verdere aanpak.

5.2.1 Terugblik: lessen uit het verleden

In eerdere trajecten rond het ontwikkelen en toepassen van richtlijnen is waardevolle ervaring opgedaan. Deze ervaringen bieden belangrijke aanknopingspunten om de aanpak in de toekomst te verbeteren en de kans op succesvolle implementatie te vergroten.

Allereerst blijkt dat het van belang is te onderkennen dat niet alles opnieuw hoeft: onderdelen die goed functioneren in de huidige praktijk verdienen het om behouden te blijven en niet onnodig ter discussie te worden gesteld.

9 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0123&from=NL
10 https://fve.org/european-code-of-conduct-2019/

Tegelijkertijd zijn er op meerdere vlakken aandachtspunten naar voren gekomen:

Financiering

- Er is in het verleden te veel gekeken naar en vergeleken met naar financieringsmodellen uit de humane sector, terwijl de context en schaal van de veterinaire sector anders zijn.
- Er ontbraken duidelijke en duurzame afspraken met de overheid over financiering.
- Financiering voor beheer, onderhoud en implementatie was onvoldoende geborgd.
- Het opstellen van richtlijnen werd bovendien gekoppeld aan vrijwillige deelname aan private kwaliteitssystemen, waardoor ook de financiering hiervan afhankelijk werd.

Toezicht en status van richtlijnen

- Er bestond wantrouwen ten aanzien van toezicht, onder andere door ervaren risico's op willekeur en schijnzekerheid.
- Dierenartsen hadden behoefte aan ruimte om – onderbouwd – af te wijken van richtlijnen, maar ervaarden druk doordat richtlijnen door de NVWA en de klachtenambtenaar als normerend of sanctionerend werden ingezet ("stok om mee te slaan").
- Hierdoor ontstond spanning tussen het beoogde karakter van richtlijnen als ondersteuning van professioneel handelen en het gebruik ervan als quasi-verplicht kader.

Ontwikkelproces

- De ontwikkeling van richtlijnen werd als te technocratisch/bureaucratisch ervaren.
- De betrokkenheid van de beroepsgroep was onvoldoende, wat het draagvlak negatief beïnvloedde.
- Richtlijnen waren vaak omvangrijk en complex, wat de bruikbaarheid in de praktijk beperkte.

Implementatie en communicatie

- Er ontbrak een duidelijke en doordachte implementatiestrategie.
- Na de lancering ontbrak het aan een analyse op werkbaarheid, toetsbaarheid en naleefbaarheid.
- Communicatie was onvoldoende gericht op verwachtingenmanagement en het begeleiden van gebruikers bij de toepassing.

Prioritering

- De prioritering van richtlijnen werd in belangrijke mate bepaald door beschikbare middelen en spreiding over sectoren, in plaats van door inhoudelijke urgentie of impact.

Overige leerpunten

- Er wordt nog onvoldoende gebruikgemaakt van bestaande richtlijnen, bijvoorbeeld uit het buitenland of binnen ketens.
- Transparantie over het ontwikkelproces van richtlijnen kan worden verbeterd, bijvoorbeeld door het expliciet hanteren van kaderdocumenten.

Deze leerpunten bevestigen dat het ontwikkelen van richtlijnen niet alleen een inhoudelijke opgave is, maar ook sterk afhankelijk is van goede organisatie, duurzame financiering, duidelijke positionering en zorgvuldige implementatie.

5.2.2 Vooruitblik: vernieuwde aanpak (“schone lei”)

Op basis van deze lessen ontstaat de behoefte om de ontwikkeling van professionele standaarden anders in te richten. Daarbij wordt nadrukkelijk niet simpelweg voortgebouwd op bestaande richtlijnen, maar wordt keuze over status, andere financiering, randvoorwaarden en proces opnieuw gemaakt.

De wens om met een “schone lei” te beginnen moet in dat licht worden gezien: niet als het loslaten van alles wat er is, maar als het creëren van ruimte voor een aanpak die beter aansluit bij de praktijk en de eerder benoemde knelpunten adresseert.

Belangrijke uitgangspunten voor deze vernieuwde aanpak zijn onder andere:

- Een duidelijke positionering van professionele standaarden als ondersteunend en richtinggevend instrument, met ruimte voor professioneel oordeel;
- Sterkere betrokkenheid van de beroepsgroep in alle fasen van ontwikkeling;
- Meer aandacht voor praktische toepasbaarheid en beknoptheid;
- Structurele analyse op werkbaarheid, toetsbaarheid en naleefbaarheid;
- Het borgen van duurzame financiering, inclusief beheer en implementatie;
- Een expliciete en doordachte implementatie- en communicatiestrategie;
- Heldere en inhoudelijk gedreven prioritering;
- Actief benutten van bestaande (inter)nationale professionele standaarden en beschikbare kennis;
- Professionele standaarden worden niet alleen ontwikkeld, maar maken onderdeel uit van een doorlopende cyclus van implementatie, monitoring, evaluatie, beheer, onderhoud en actualisatie.

Met deze uitgangspunten wordt beoogd te komen tot professionele standaarden die niet alleen inhoudelijk robuust zijn, maar ook daadwerkelijk worden gedragen en toegepast in de praktijk.

6. Concretisering open norm

Professionele standaarden zijn bedoeld om de open norm van zorgvuldig veterinair handelen nader te concretiseren. De ontwikkeling van professionele standaarden is vraaggestuurd en komt voort uit behoeften binnen de beroepsgroep, signalen uit toezicht en tuchtrecht, maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe wetenschappelijke inzichten of wijzigingen in wet- en regelgeving. Daarbij staan professionele autonomie, verantwoordelijkheid en verantwoording centraal. De beroepsgroep is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en actualisatie van professionele standaarden, omdat de inhoudelijke deskundigheid hiervoor binnen de verschillende beroepsgroepen aanwezig is. Tegelijkertijd moeten keuzes worden gemaakt over de vorm van professionele standaarden, de mate van bindendheid en de wijze waarop deze worden geborgd binnen het kwaliteitsstelsel.

Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten voor:

- De vorm van professionele documenten (principle-based en rule-based);
- De mate van bindendheid van codes, normerende standaarden en adviserende leidraden;
- De wijze waarop bindendheid en borging publiek of privaat kunnen worden georganiseerd.

Een nadere uitwerking van de mogelijke modellen voor bindendheid en verankering is opgenomen in Bijlage B3: Afwegingskader bindendheid en borging professionele standaarden.

6.1 Rule-based versus principle-based

Professionele standaarden kunnen zowel principle-based als rule-based elementen bevatten. Welke vorm het meest passend is, hangt af van het doel van het document en de gewenste mate van professionele afwegingsruimte. Uitvoerbaarheid, proportionaliteit en beperking van administratieve lasten worden getoetst via de criteria uit *paragraaf 7.4*.

Documenttype	Primair karakter
Beroepscodes	Principle-based
Normerende standaarden	Combinatie van principle-based en rule-based
Adviserende leidraden	Combinatie van principle-based, rule-based en informatief.
Informatiebladen, factsheets en hulpmiddelen	Informatief

6.2 Bindendheid van professionele standaarden

Binnen dit PvA wordt onderscheid gemaakt tussen normerende standaarden, adviserende leidraden en informatieve documenten. Deze documenttypen verschillen in doel, status en wijze van borging. De wijze waarop professionele standaarden worden ontwikkeld, vastgesteld, beheerd, geïmplementeerd en geborgd wordt nader uitgewerkt door de Federatie i.o.. Professionele standaarden kennen verschillende niveaus van bindendheid. Onder bindend wordt verstaan dat een standaard geacht wordt te worden gevolgd, terwijl met algemeen bindend wordt bedoeld dat deze norm geldt voor alle professionals binnen de betreffende doelgroep.

Daarbij wordt, in afstemming met LVVN, NVWA en andere betrokken partijen, onderzocht welke aanpak passend en proportioneel is voor het betreffende documenttype, rekening houdend met onder meer professionele autonomie, uitvoerbaarheid, toezicht, draagvlak, implementatie en kosten.

Normerende standaarden beschrijven wat binnen de beroepsgroep wordt beschouwd als professioneel en zorgvuldig handelen. Zij vormen een gezaghebbend professioneel kader voor de beroepsuitoefening. Het uitgangspunt is dat deze standaarden worden gevolgd. Afwijking is mogelijk wanneer de omstandigheden van het individuele geval daartoe aanleiding geven, mits deze professioneel kan worden onderbouwd en toegelicht.
Voor normerende standaarden geldt als uitgangspunt dat zij op termijn kunnen worden ondersteund door een passende vorm van borging.

Adviserende leidraden bieden praktische aanbevelingen en ondersteuning bij professionele afwegingen. Zij zijn niet normstellend en laten ruimte voor verschillende werkwijzen in de praktijk.

Informatieve documenten hebben als doel kennis, achtergrondinformatie en praktische hulpmiddelen toegankelijk te maken. Zij bevatten geen normen voor professioneel handelen.
Bestaande praktijkprotocollen, ketenprotocollen en interne werkinstructies kunnen hiervan afwijken, maar dienen waar relevant aan te sluiten bij het geldende professionele kader.

6.3 Publiek, privaat-particulier

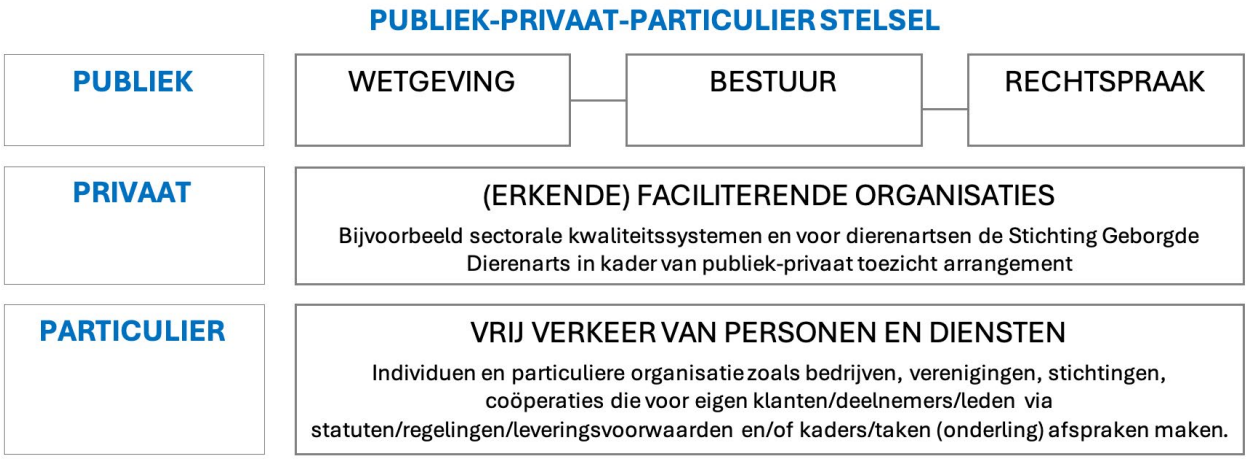
De ontwikkeling, actualisatie en inhoudelijke verantwoordelijkheid voor professionele standaarden liggen bij de beroepsgroep. De beroepsgroep beschikt over de inhoudelijke expertise om professionele normen te ontwikkelen, toe te passen en te onderhouden.

De vraag hoe professionele standaarden worden geborgd hangt nauw samen met de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de open norm van zorgvuldig veterinair handelen. Open normen zijn naar hun aard niet volledig vastomlijnd en ontwikkelen zich mee met veranderingen in de beroepspraktijk, maatschappelijke verwachtingen, wetenschappelijke inzichten en wet- en regelgeving.

Naast professionele standaarden zijn er ook andere manieren waarop invulling wordt gegeven aan open normen. De overheid kan, al dan niet in overleg met belanghebbenden, nadere duiding geven via wet- en regelgeving, toelichtingen op wetsartikelen, beleidsuitleg, nieuwsbrieven, gidsen voor goede praktijk of interventiebeleid. Professionele standaarden maken daarmee onderdeel uit van een breder stelsel van kwaliteitsborging waarin publieke, private en particuliere partijen ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben.

Bij de keuze voor publieke of private verankering wordt steeds beoordeeld of deze proportioneel is, aansluit bij het doel van de professionele standaard en voldoende ruimte laat voor professioneel handelen, professionele autonomie en toekomstige aanpassing van professionele standaarden. Dit kan op basis van de volgende vragen:

- Hoe belangrijk is juridische borging ten opzichte van flexibiliteit?
- Hoe vaak wordt verwacht dat normen moeten worden geactualiseerd?
- Welke mate van uniformiteit en handhaafbaarheid is gewenst?
- Welke rol moet toezicht spelen bij de toepassing van de normen? Welke gevolgen heeft de gekozen borging voor toezicht, klachtenafhandeling en tuchtrecht?
- Hoe belangrijk zijn draagvlak en betrokkenheid van de sector?
- Hoe belangrijk is een brede naleving voor het functioneren van de norm?
- Welke gevolgen heeft de gekozen vorm voor professionele autonomie?

Figuur 2 Publiek-privaat-particulier stelsel

Binnen dit publiek-private stelsel heeft iedere partij een eigen rol en verantwoordelijkheid bij het bevorderen en verbeteren van de kwaliteit van de diergeneeskundige dienstverlening (zie ook het figuur)

Voor normerende standaarden is het streven dat deze een breed gedragen en breed geldende positie binnen de beroepsgroep krijgen. Daarbij kan worden gekozen voor:

- Een publieke verankering, bijvoorbeeld via wet- en regelgeving, toezicht of andere publieke instrumenten;
- Een private verankering, bijvoorbeeld via kwaliteitssystemen of herregistratie;
- Een combinatie van beide;
- Particulier de vrijheid van verenigingen om voor eigen leden specifieke eisen te stellen.

Bijlage B2.4 geeft een uitwerking van de wijze van verankering publiek of privaat.

Adviserende leidraden en informerende documenten worden in beginsel vanuit de verenigingen geïnitieerd en in lijn met gestelde kaders opgesteld.

7. Ontwikkeling van codes, normerende standaarden en adviserende leidraden

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe professionele standaarden tot stand komen. Daarbij wordt ingegaan op de verantwoordelijkheden van betrokken partijen, het ontwikkelproces, de kwaliteitscriteria en de uitgangspunten voor vorm en inhoud. Het doel is te komen tot documenten die zorgvuldig zijn ontwikkeld, aansluiten bij de praktijk en kunnen rekenen op voldoende draagvlak binnen de beroepsgroep.

Als illustratie van een mogelijk ontwikkelproces is in bijlage 3 een samenvatting opgenomen van de procesmatige onderdelen uit het Kaderdocument voor de ontwikkeling van Leidraden van het Cluster Paard[11]. Deze bijlage biedt een praktijkvoorbeeld van de wijze waarop binnen de veterinaire sector invulling kan worden gegeven aan de ontwikkeling, consultatie, vaststelling en actualisatie van professionele standaarden.

7.1 Transparantie

Van iedere professionele standaard is inzichtelijk:

- Wie verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud;
- Wanneer de professionele standaard is vastgesteld;
- Wanneer de laatste evaluatie heeft plaatsgevonden;
- Wat de herzieningsdatum van de professionele standaard is;
- Wat de actuele status van de professionele standaard is (actief, in herziening, gedeeltelijk van kracht, opgeschort of ingetrokken);
- Welke wijzigingen zijn doorgevoerd ten opzichte van eerdere versies.

Hierdoor blijft voor professionals, toezichthouders en andere stakeholders duidelijk welke versie actueel is en welke status de professionele standaard heeft.

7.2 Proces en verantwoordelijkheden

Een duurzame inrichting van het stelsel vraagt om duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden, governance en kwaliteitsborging. Dit is een specifieke randvoorwaarde voor de uitvoering van dit PvA.

Het PvA kiest voor een model waarin de beroepsgroepen verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke ontwikkeling van professionele standaarden, terwijl centrale regie zorgt voor samenhang, kwaliteitsborging en stelselbrede afstemming. Deze inrichting ondersteunt een vraaggestuurde, bottom-up aanpak, voorkomt versnippering en zorgt voor een herkenbaar en transparant stelsel.

11 KNMvD Cluster Paard. *Kaderdocument voor de ontwikkeling van Leidraden van het Cluster Paard* (2026). Beschikbaar via: https://www.knmvd.nl/app/uploads/2026/05/Kaderdocument-Leidraden-Cluster-Paard_TvD-mei-2026.pdf

7.2.1 Verdeling van verantwoordelijkheden

Federatie i.o.

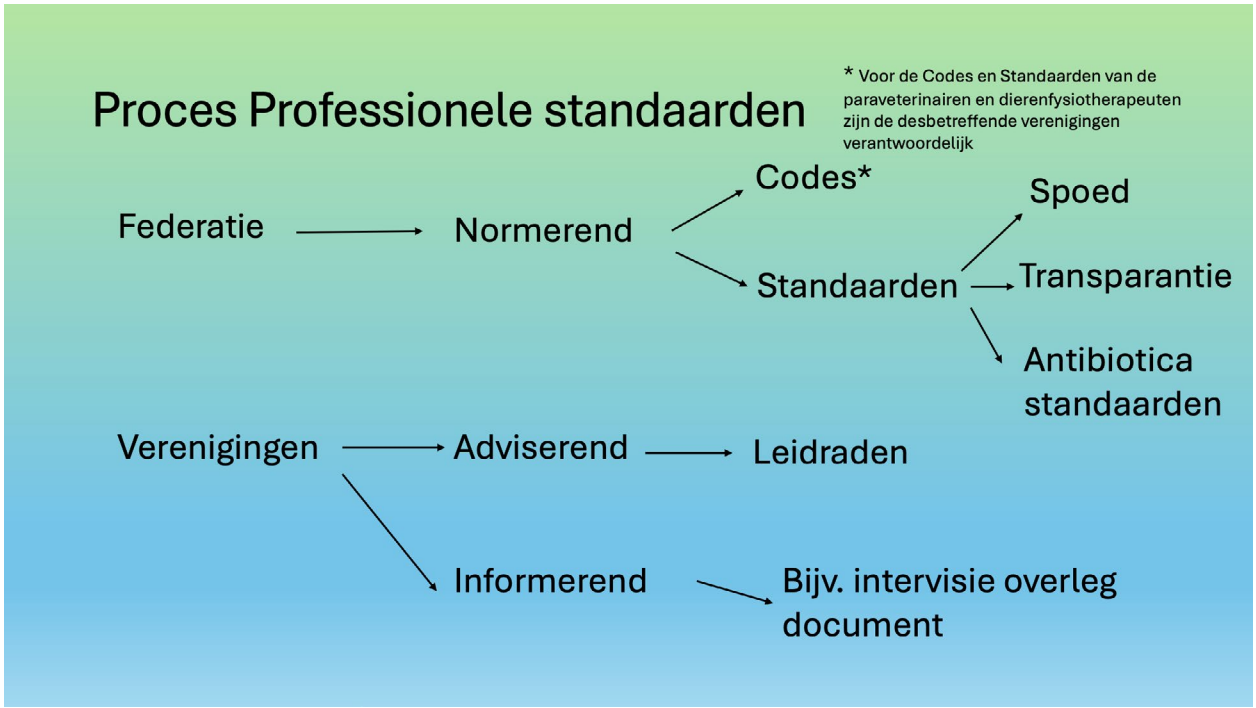
De Federatie i.o. is verantwoordelijk voor de stelselmatige kaders en de centrale kwaliteitsborging. Hieronder vallen:

- Het vaststellen van algemene uitgangspunten en het beheren van het gezamenlijke criteriakader voor professionele standaarden;
- Het bewaken van de samenhang tussen documenttypen en beroepsgroepen;
- Het beheren van de centrale systematiek voor registratie, transparantie, versiebeheer, evaluatie en onderhoud;
    - Het ontwikkelen en vaststellen van beroepsgroep-overstijgende normerende standaarden;
    - De regie op kwaliteitsborging, gezamenlijke prioritering en monitoring;
    - De afstemming met overheid, NVWA en andere stakeholders.

Beroepsverenigingen

De beroepsverenigingen zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke ontwikkeling, vaststelling en het beheer van adviserende leidraden en informerende documenten binnen hun eigen vakgebied. Hieronder vallen:

- Het bepalen van de ontwikkelagenda;
- Het organiseren van werkgroepen en consultaties;
- Het ontwikkelen en vaststellen van documenten;
- Het vertegenwoordigen van de betreffende beroepsgroep;
- Het beheren, evalueren en actualiseren van documenten;
- Het inrichten van ontwikkelprocessen binnen de door de Federatie i.o. vastgestelde kaders.

Figuur 3: proces professionele standaarden in hoofdlijnen

7.2.2 Proces

De ontwikkeling van professionele standaarden vindt zoveel mogelijk vraaggestuurd en bottom-up plaats vanuit de beroepsgroepen. Nieuwe standaarden worden uitsluitend ontwikkeld wanneer sprake is van een aantoonbare behoefte of meerwaarde en nadat is onderzocht of bestaande nationale of internationale documenten kunnen worden benut.

Voor normerende standaarden organiseert de Federatie i.o. een structureel proces van signalering, prioritering, ontwikkeling, consultatie, vaststelling en periodieke evaluatie. De Federatie i.o. kan hiervoor werkgroepen instellen met relevante expertise en een evenwichtige vertegenwoordiging van betrokken beroepsgroepen. Het bestuur van de Federatie i.o. stelt normerende standaarden vast.

Voor adviserende leidraden en informerende documenten richten beroepsverenigingen hun eigen ontwikkelproces in. Daarbij zorgen zij voor een zorgvuldige consultatie en toetsing aan de binnen Federatieverband vastgestelde criteria en formats. De verenigingen zijn verantwoordelijk voor vaststelling, beheer, evaluatie en actualisatie van deze documenten.

Bij de ontwikkeling van professionele standaarden wordt gebruikgemaakt van onafhankelijke expertise waar relevant. Bestaande nationale en internationale standaarden kunnen als basis dienen, mits deze aansluiten bij de geldende Nederlandse en Europese wet- en regelgeving, goede veterinaire praktijk en de uitgangspunten van dit PvA.

7.2.3 Organisatie van de ontwikkeling

In het beoogde stelsel richt de Federatie i.o. (voor de ontwikkeling en kwaliteitsborging van normerende standaarden) een commissie Professionele Standaarden in. Deze commissie is verantwoordelijk voor het signaleren van ontwikkelbehoeften, het prioriteren van onderwerpen, het bewaken van de samenhang binnen het stelsel en het toetsen van conceptdocumenten aan de vastgestelde criteria en werkwijzen. Voor de beroepscode geldt dat de beroepsverenigingen voor dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten zelf gaan over inhoud en cyclus van de code.
Voor de ontwikkeling of actualisatie van een professionele standaard kan de commissie een tijdelijke werkgroep instellen. De werkgroep beschikt over relevante expertise en een evenwichtige vertegenwoordiging van de betrokken beroepsgroepen. Indien een professionele standaard betrekking heeft op het handelen, de verantwoordelijkheden of de samenwerking van meerdere beroepsgroepen, worden deze beroepsgroepen vertegenwoordigd in de betreffende werkgroep.
De werkgroep is verantwoordelijk voor het opstellen van het concept, het organiseren van consultatie en het verwerken van reacties in de definitieve versie.

Binnen het beoogde stelsel stelt het bestuur van de Federatie i.o. beroepsgroep-overstijgende normerende standaarden vast en ziet toe op het periodieke onderhoud en de actualisatie daarvan.

7.2.4 Ontwikkeling van adviserende leidraden

Beroepsverenigingen richten het ontwikkelproces van adviserende leidraden en informerende documenten binnen hun eigen vakgebied in. Zij kunnen hiervoor een commissie of werkgroep instellen. De vereniging is verantwoordelijk voor prioritering, ontwikkeling, consultatie, vaststelling, evaluatie en actualisatie van deze documenten binnen de door de Federatie i.o. vastgestelde kaders. Zie als voorbeeld Kaderdocument voor het ontwikkelen van leidraden paard.

7.2.5 Overgangsfase tot oprichting van de Federatie

Om de ontwikkeling van professionele standaarden niet te vertragen, wordt voorzien in een overgangsfase voor de periode waarin de Federatie nog niet formeel is opgericht of operationeel is. In deze fase wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de governance, verantwoordelijkheidsverdeling en werkwijzen zoals in dit hoofdstuk wordt beschreven.
Gedurende de overgangsfase wordt voor bestuurlijke afstemming en besluitvorming gebruikgemaakt van het bestaande federatieoverleg van de betrokken beroepsorganisaties. Dit overleg vervult tijdelijk de rol van stuurgroep voor de ontwikkeling van professionele standaarden. Professionele standaarden worden daarbij als vast agendapunt opgenomen.
Ontwikkelactiviteiten, consultaties en besluitvorming vinden gedurende deze periode plaats volgens de uitgangspunten van dit PvA. Na formele oprichting van de Federatie worden taken, verantwoordelijkheden en lopende dossiers ondergebracht binnen de definitieve governance van het stelsel.

7.3 Scope

Deze paragraaf beschrijft de reikwijdte van het traject en de keuzes die zijn gemaakt in de fasering van uitwerking. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen sector overstijgende uitgangspunten en een gefaseerde implementatie in concrete professionele standaarden.

7.3.1 Reikwijdte over sectoren en diersoorten

De te ontwikkelen beroepscodes zijn van toepassing op alle diersoorten. Dit betekent dat de uitgangspunten voor professioneel handelen sector overstijgend gelden, ongeacht of het gaat om gezelschapsdieren, landbouwhuisdieren, paarden of andere diersoorten. Normerende standaarden kunnen van toepassing zijn op een bepaalde sector (denk aan de standaard Spoed voor gezelschapsdieren).

Voor de uitwerking in concrete beroepscodes en normerende standaarden wordt echter een gefaseerde aanpak gehanteerd. Daarbij werken paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten een eigen beroepscode uit en vindt evaluatie plaats van de beroepscode voor dierenartsen. Wat betreft normerende standaarden wordt vraaggestuurd gestart met de gezelschapsdierensector, met specifieke aandacht voor de thema's spoedzorg en transparantie.
De focus ligt in eerste instantie op de diergeneeskundige praktijk. Op termijn kan worden verkend of professionele standaarden ook relevant zijn voor dierenartsen die werkzaam zijn in andere werkvelden. De keuze voor deze prioritering is gebaseerd op de grote maatschappelijke en politieke aandacht voor de zorg rond gezelschapsdieren.

7.3.2 Dierenartsenpraktijken

De organisatie van diergeneeskundige zorg is de afgelopen jaren veranderd van voornamelijk zelfstandige praktijken met een dierenarts als eigenaar naar een veld waarin steeds meer praktijken onderdeel zijn van grotere ketens of samenwerkingsverbanden. Hierdoor zijn eigenaarschap, besluitvorming en verantwoordelijkheden vaker verdeeld over meerdere niveaus, in plaats van uitsluitend belegd bij de individuele dierenarts in de praktijk. Deze ontwikkeling maakt het noodzakelijk om in professionele standaarden expliciet onderscheid te maken tussen de professionele verantwoordelijkheid van de dierenarts en paraveterinair dierenartsassistenten en de organisatorische

verantwoordelijkheid van de praktijk en om niveaus in samenhang te adresseren. In de recent ontwikkelde normerende standaarden (spoed en transparantie) zijn praktijkverantwoordelijkheden geadresseerd. Praktijken hebben daarbij de vrijheid om de lat voor de eigen organisatie hoger te leggen.

De ontwikkeling sluit aan bij de beleidslijn van het kabinet zoals verwoord in de Kamerbrief *Uitvoeringsagenda diergeneeskundige zorg* van 17 juni 2026. Daarin wordt aangegeven dat dierenartsenpraktijken een belangrijke verantwoordelijkheid dragen voor het leveren van goede diergeneeskundige zorg en een cruciale rol vervullen in het aanbieden van dienstverlening in de zorg voor dieren. Ook wordt in de Kamerbrief aangekondigd dat de verantwoordelijkheid van dierenartsenpraktijken in wetgeving nader wordt uitgewerkt. De verdere ontwikkeling van professionele standaarden dient daarom rekening te houden met zowel de professionele verantwoordelijkheid van de individuele diergeneeskundigen als de organisatorische verantwoordelijkheid van de praktijk.

De verdere ontwikkeling van professionele standaarden vindt daarom plaats in samenhang met toekomstige wet- en regelgeving. Afstemming met de overheid over praktijkregulering, kwaliteitsborging en herregistratie vormt daarbij een belangrijke randvoorwaarde voor een toekomstbestendig stelsel.

Internationaal wordt steeds meer nadruk gelegd op de rol van dierenartsenpraktijken bij kwaliteitsborging. Een inspiratiebron kan daarbij het Britse beleidsdocument *Our Vision for a Thriving Veterinary Sector* [12] zijn, dat uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid van professionals en praktijken voor het naleven van kwaliteits- en zorgstandaarden, waarbij professionele oordeelsvorming centraal blijft staan.

7.3.3 Dierenfysiotherapeuten

De NVFD heeft intern diverse richtlijnen ontwikkeld en werkt aan een eigen beroepscode en enkele richtlijnen op het gebied van praktijkvoering (bijvoorbeeld dossiervoering en rapportage). De ervaring leert dat behandelrichtlijnen snel verouderd zijn en continue aandacht en actualisering nodig hebben. Een voorbeeld is hiervan de aanpassing van richtlijnen op basis van verandering van diagnostiek en therapie van dierenartsen.
Veel beroepsuitoefenaars kunnen in de dagelijkse praktijk goed uit de voeten met informatie uit vakliteratuur, online bronnen en internationale voorbeelden. Tegelijkertijd blijkt er behoefte aan een inventarisatie van ondersteuningsbehoeften op het gebied van zowel behandeladviezen als praktijkvoering.

Er bestaat binnen de beroepsgroep terughoudendheid ten aanzien van regulering, mede door ervaringen in de humane fysiotherapie waarbij zorgverzekeraars vakinhoudelijke richtlijnen gebruiken als harde norm voor vergoeding. Daarmee worden professionele standaarden, bedoeld voor kwaliteitsbevordering en ondersteuning van professioneel handelen, ingezet voor financiële toetsing. Dit roept zorgen op over oneigenlijk gebruik van richtlijnen, evenals over de wijze waarop dergelijke professionele standaarden binnen het tuchtrecht kunnen doorwerken ten koste van professionele autonomie.

12 Department for Environment, Food & Rural Affairs (DEFRA), *Our Vision for a Thriving Veterinary Sector*, UK Government, 9 juli 2026 (bijgewerkt 22 juli 2026), beschikbaar via: https://www.gov.uk/government/publications/our-vision-for-a-thriving-veterinary-sector/our-vision-for-a-thriving-veterinary-sector.

Voor dierenfysiotherapeuten is de betrokkenheid van de dierenarts vastgelegd in het Besluit diergeneeskundigen [13]. De aanpassing van die betrokkenheid is onderwerp van gesprek in het overleg te komen tot aanpassingen van het Besluit diergeneeskundigen met het doel het aan te laten sluiten bij de gangbare dagelijkse praktijk.

Voor de verdere ontwikkeling is het van belang dat:

- Autonomie van de dierenfysiotherapeut het uitgangspunt blijft (het vermogen en de vrijheid van een professional om binnen wet- en regelgeving en de professionele standaard, zelfstandig en onafhankelijk te handelen in de relatie professional-dier-dierhouder).
- Richtlijnen en leidraden onderling binnen de veterinaire beroepen worden afgestemd;
- Samenhang wordt geborgd, zodat consistentie ontstaat binnen de veterinaire zorgketen;
- Verschillende professionele kaders elkaar versterken in plaats van overlappen of uiteenlopen.
- Er geen aansprakelijkheid voor de beroepsgroep komt ten gevolge van het opvolgen van een Richtlijn.

Tijdspad:

- Onderzoek naar behoefte aan behandel- en praktijkvoering adviezen: in Q3 en 4 van 2026
- Beroepscode herzien: vaststelling Q2 2027

7.3.4 Paraveterinair dierenartsassistenten

Vedias (de beroepsvereniging voor paraveterinair dierenartsassistenten) onderschrijft de meerwaarde van een beroepscode voor paraveterinair dierenartsassistenten. Een dergelijke code:

- Versterkt de professionaliteit van de beroepsgroep;
- Biedt houvast in de dagelijkse praktijk;
- Draagt bij aan een duidelijke beroepsidentiteit;
- Vergroot de rolhelderheid binnen het veterinaire team;
- Kan bijdragen aan ledenbinding en -groei.

Randvoorwaarde is dat er duidelijke afspraken komen over toezicht en handhaving (NVWA en tuchtrecht), waarbij wordt voorkomen dat de beroepscode primair als handhavingsinstrument (“stok”) wordt gebruikt.
Kernwaarden, waaronder de maatschappelijke rol van de paraveterinair dierenartsassistenten, kunnen een expliciete plek krijgen in de beroepscode, inclusief ruimte voor het adresseren van ethische dilemma’s (bijvoorbeeld omgang met controversiële fokpraktijken).

Voor paraveterinair dierenartsassistenten is de betrokkenheid van de dierenarts vastgelegd in artikel 3.2 van het Besluit diergeneeskundigen [14]. De aanpassing van die betrokkenheid evenals de wettelijk vastgelegde diergeneeskundige handelingen zijn onderwerp van gesprek in het overleg te komen tot aanpassingen van het Besluit diergeneeskundigen met het doel het aan te laten sluiten bij de gangbare dagelijkse praktijk.

13 Besluit diergeneeskundigen art. 3.5: https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0035091&hoofdstuk=3&paragraaf=2&artikel=3.5&z=2022-03-11&g=2022-03-11

14 Besluit diergeneeskundigen art. 3.2: https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0035091&hoofdstuk=3&paragraaf=1&artikel=3.2&z=2022-03-11&g=2022-03-11

Tijdspad:

- Ontwikkeling beroepscode: eind 2026 – begin 2027
- Bespreking en vaststelling: Algemene Leden Vergadering april 2027

De planning voor vaststelling van de beroepscode is afhankelijk van beschikbare capaciteit, ondersteuning en ledenconsultatie.

De voorkeur is om geen afzonderlijke normerende standaarden of leidraden voor paraveterinair dierenartsassistenten te ontwikkelen, maar om hun rol integraal en expliciet te verankeren in de normerende standaarden en leidraden voor de veterinaire beroepsgroep.

7.4 Criteria voor het ontwikkelen van een standaard

Om de kwaliteit, consistentie en herkenbaarheid van professionele standaarden te waarborgen, wordt binnen het stelsel één gezamenlijk criteriakader gehanteerd. Dit criteriakader vormt de basis voor de ontwikkeling, beoordeling en vaststelling van normerende standaarden, adviserende leidraden en informerende documenten.

De criteria hebben onder meer betrekking op noodzaak, draagvlak, juridische houdbaarheid, inhoudelijke kwaliteit, uitvoerbaarheid, proportionaliteit en onderhoud. Initiatiefnemers, werkgroepen en beoordelaars betrekken deze criteria gedurende het hele ontwikkelproces.

De toepassing van de criteria vindt proportioneel plaats en wordt afgestemd op het doel, de status en de impact van het document. Voor adviserende leidraden en informerende documenten kan daarom een lichtere toets door de verantwoordelijke beroepsvereniging passend zijn.

1. Noodzaak en meerwaarde

- De professionele standaard voorziet in een aantoonbare behoefte vanuit de beroepsgroep, maatschappij of overheid.
- Nut, noodzaak en meerwaarde zijn voldoende onderbouwd.
- De professionele standaard draagt bij aan de kwaliteit, transparantie en uniformiteit van de beroepsuitoefening en biedt meerwaarde ten opzichte van bestaande wet- en regelgeving en andere beschikbare instrumenten.

2. Draagvlak en betrokkenheid

- Relevante beroepsgroepen en stakeholders zijn op passende wijze betrokken bij de ontwikkeling van de standaard.
- De professionele standaard is geconsulteerd binnen de beroepsgroep.
- De ontvangen reacties zijn transparant meegewogen.
- Er bestaat voldoende draagvlak voor implementatie van de standaard.

3. Wet- en regelgeving en maatschappelijke belangen

- De professionele standaard is in overeenstemming met Europese en nationale wet- en regelgeving.
- De inhoud van de professionele standaard voldoet aan de geldende regels op het gebied van mededinging, non-discriminatie en gegevensbescherming.
- De professionele standaard houdt rekening met relevante maatschappelijke belangen, waaronder dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid en milieu.
- Mogelijke overlap, tegenstrijdigheden of inconsistenties met andere professionele standaarden worden vooraf beoordeeld en waar nodig opgelost.

4. Inhoudelijke kwaliteit

- De professionele standaard is gebaseerd op beschikbare kennis, praktijkervaring en relevante wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten.
- De professionele standaard sluit aan bij actuele professionele inzichten en ontwikkelingen.

5. Uitvoerbaarheid

- De professionele standaard is praktisch toepasbaar in de dagelijkse beroepsuitoefening.
- De professionele standaard is begrijpelijk en bruikbaar voor de beoogde gebruikers.
- De professionele standaard leidt niet tot onnodige administratieve lasten of registratiedruk.
- De gevolgen voor werkdruk en tijdsbeslag zijn aanvaardbaar.
- De financiële gevolgen van de professionele standaard zijn inzichtelijk en staan in redelijke verhouding tot de beoogde kwaliteitsverbetering.

6. Proportionaliteit en impact

- De lasten die uit de professionele standaard voortvloeien staan in verhouding tot het beoogde doel.
- De gevolgen voor toegankelijkheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van diergeneeskundige zorg worden vooraf meegewogen.
- Mogelijke effecten op marktwerking, concurrentie en innovatie worden vooraf beoordeeld.
- Mogelijke gevolgen voor aansprakelijkheid, rechtsbescherming en verzekerbaarheid worden meegewogen.
- Indien nodig wordt een impactanalyse uitgevoerd.

7. Toetsbaarheid en onderhoud

- De professionele standaard is voldoende concreet om als referentiekader te kunnen functioneren.
- De professionele standaard is werkbaar, uitlegbaar en naleefbaar.
- Er zijn afspraken gemaakt over evaluatie, actualisatie en onderhoud.
- De professionele standaard kan worden aangepast wanneer nieuwe inzichten, praktijkervaringen of maatschappelijke ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

7.5 Passende basiszorg

Adviserende leidraden worden opgesteld vanuit het principe van passende basiszorg. Zij beschrijven niet uitsluitend de maximaal beschikbare diagnostische en therapeutische mogelijkheden, maar geven richting aan goed en verantwoord veterinair handelen in de dagelijkse praktijk. Daarbij staat de dienstverlening centraal die passend is bij de situatie van het dier en de eigenaar en die aansluit bij hetgeen binnen de beroepsgroep als goede diergeneeskundige zorg wordt beschouwd. Dit sluit aan bij de lijn van de ACM en het ministerie van LVVN, waarin passende basiszorg wordt omschreven als zorg die goed genoeg is, gelet op de situatie en context van zowel het dier als de eigenaar.

Passende basiszorg betekent niet dat wordt gestreefd naar minimale zorg. Het uitgangspunt blijft dat dieren recht hebben op goede diergeneeskundige zorg en dat veterinaire professionals zorgvuldig handelen binnen de grenzen van de redelijk bekwame beroepsuitoefening. Professionele standaarden ondersteunen daarbij het gesprek tussen veterinaire professionals en dierhouder over welke zorg in een specifieke situatie passend is.

7.6 Format

Om de herkenbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van professionele standaarden te bevorderen, wordt zoveel mogelijk gewerkt met uniforme formats. De mate van harmonisatie verschilt daarbij per documenttype en wordt afgestemd op het doel, de status en de beoogde toepassing van het document. Voor normerende standaarden geldt een hogere mate van uniformiteit dan voor adviserende leidraden en informerende documenten, waar meer ruimte bestaat voor maatwerk.

7.6.1 Algemene uitgangspunten voor het format

- De tekst is helder, begrijpelijk en eenduidig geformuleerd.
- De professionele standaard is compact en praktisch toepasbaar (bij voorkeur maximaal 4-6 pagina's)
- Achtergrondinformatie, literatuurverwijzingen en methodologische verantwoording worden zoveel mogelijk in bijlagen of ondersteunende documenten opgenomen.

7.6.2 Opbouw van professionele standaarden

- Titel;
- Doel van de standaard;
- Reikwijdte en toepassingsgebied;
- Doelgroep(en);
- Status van het document (normerend, adviserend of informerend);
- Inleiding en aanleiding;
- Verwachtingen ten opzichte van dierhouders (indien van toepassing);
- De inhoudelijke normstelling/adviezen bestaande uit verantwoordelijkheden, normen, uitgangspunten of aanbevelingen;
- Verantwoordelijkheden, rollen en onderlinge afstemming van betrokken veterinaire professionals en/of praktijken;
- Definities;
- Relatie met wet- en regelgeving;
- Datum van vaststelling;
- Datum van laatste evaluatie en herziening;
- Status van de standaard;
- Betrokken organisaties en werkgroep;
- Preambule[15] over status, professionele autonomie, ruimte voor gemotiveerd afwijken en de relatie met toezicht, tuchtrecht en aansprakelijkheid;
- Bijlagen met achtergrondinformatie, voorbeelden of toelichtingen.

7.7 Prioritering

Er is maar een beperkte capaciteit (menskracht en middelen) beschikbaar om aan professionele standaarden te werken, daarom is prioritering noodzakelijk. Het doel van prioritering is om beschikbare middelen in te zetten op onderwerpen waar de maatschappelijke meerwaarde, kwaliteitswinst en behoefte vanuit de beroepsgroep het grootst zijn. De prioritering zal periodiek worden herzien zodat kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen, signalen uit de praktijk, wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke vraagstukken.

15 Voorbeeldtekst: Deze professionele standaard beschrijft wat binnen de beroepsgroep wordt beschouwd als zorgvuldig en verantwoord handelen. De standaard ondersteunt veterinaire professionals bij hun beroepsuitoefening en biedt een professioneel referentiekader voor kwaliteitsbevordering en professionele verantwoording. De standaard is niet bedoeld als dwingende beslisboom en vormt geen zelfstandige norm voor aansprakelijkheid. De beoordeling van professioneel handelen blijft afhankelijk van de omstandigheden van het individuele geval, de beschikbare informatie, de gemaakte professionele afwegingen en de onderbouwing daarvan. Afwijking van deze standaard kan gerechtvaardigd zijn indien de omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven.

7.7.1 Criteria voor prioritering

- Belang voor kwaliteit van zorg (met de verwachte bijdrage aan de kwaliteit, veiligheid en uniformiteit van de diergeneeskundige zorg)
- Maatschappelijke relevantie: zowel maatschappelijke en politieke aandacht voor het onderwerp, als belang voor dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid of milieu.
- Behoefte vanuit de beroepsgroep: duidelijke vraag uit beroepsgroep voor verduidelijking van professioneel handelen of concretisering van open normen.
- Risico en urgentie: bijv. ontwikkelingen in wet- en regelgeving, signalen uit klachten, tuchtrecht, toezicht of incidenten en aanwezigheid van bekende risico's voor dieren, dierhouders of professionals.
- Beschikbaarheid van bestaande kennis: (inter)nationale standaarden als basis, beschikbaarheid van wetenschappelijke onderbouwing of praktijkervaring.
- Uitvoerbaarheid: Beschikbaarheid van deskundigen, capaciteit en financiële middelen en verwachte implementatiebaarheid binnen de praktijk.

7.7.2 Prioriteringscategorieën

Op basis van bovenstaande criteria kunnen onderwerpen worden ingedeeld in drie categorieën. Deze inschatting is de basis voor het inplannen van ontwikkeling van professionele standaarden in een jaarlijkse cyclus, bijvoorbeeld door middel van een jaarplan.

- Hoge prioriteit:
  - Aantoonbare behoefte vanuit beroepsgroep of overheid
  - Verwachte grote impact op kwaliteit van zorg.
  - Grote maatschappelijke relevantie of risico's.
- Middelhoge prioriteit:
  - Relevante kwaliteitsverbetering mogelijk, maar minder urgent.
  - Ontwikkeling gewenst zodra capaciteit beschikbaar komt.
- Lage prioriteit
  - Geen acute behoefte vanuit praktijk of maatschappij.
  - Beperkte risico's of beperkte meerwaarde.

7.8 Aansluiten bij educatie

Professionele standaarden zijn alleen effectief wanneer zij bekend zijn, worden begrepen en daadwerkelijk worden toegepast in de praktijk. Daarom wordt bij de ontwikkeling, implementatie en actualisatie van professionele standaarden nadrukkelijk aangesloten bij initiële opleidingen, praktijkleren, bij- en nascholing en andere vormen van professionele ontwikkeling. Professionele standaarden zijn hulpmiddelen voor leren, reflecteren en kwaliteitsverbetering. Bij de verdere uitwerking wordt aansluiting gezocht bij het onderwijs en de nascholing voor dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de eerste jaren na afstuderen. Juist in deze fase worden professionele normen, waarden en werkwijzen in de dagelijkse praktijk aangeleerd en bestendigd. Het vroegtijdig en consequent toepassen van professionele standaarden vergroot de kans op duurzame verankering binnen de beroepsgroep en versterkt een gedeelde professionele cultuur.

Uitgangspunten:

- Structurele inbedding in veterinaire opleidingen, praktijkleren, bij- en nascholing.
- Opname van relevante professionele standaarden in veterinaire opleidingen;
  - Specifieke aandacht voor startende dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten, onder meer via begeleiding op de werkplek, mentorschap, intervisie en professionaliseringstrajecten gedurende de eerste werkjaren.
  - Aandacht voor professionele standaarden als onderdeel van professionele identiteit, beroepsethiek en klinische besluitvorming.
  - Professionele standaarden gebruiken als hulpmiddel voor reflectie, intervisie en kwaliteitsverbetering.
  - Bij iedere nieuwe professionele standaard wordt expliciet beoordeeld welke educatieve en implementatieactiviteiten nodig zijn voor succesvolle toepassing.

7.9 Rol van AI

Kunstmatige intelligentie (AI) biedt kansen om de ontwikkeling, het beheer, de implementatie en het gebruik van professionele standaarden te ondersteunen. AI kan een rol spelen bij de ontwikkeling en actualisatie van professionele standaarden, bijvoorbeeld door ondersteuning bij literatuuronderzoek, analyse van consultatiereacties, vergelijking van bestaande standaarden en het signaleren van nieuwe wetenschappelijke inzichten. Daardoor kan het ontwikkelproces efficiënter worden ingericht, terwijl de inhoudelijke beoordeling en besluitvorming bij de beroepsgroep blijft liggen.

Tegelijkertijd blijft de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor professionele standaarden altijd bij de beroepsgroep en blijft het professionele oordeel van de veterinaire professional leidend.

AI kan onder meer worden ingezet voor:

- Het verzamelen en analyseren van relevante literatuur, standaarden en praktijkinformatie;
- Het signaleren van nieuwe wetenschappelijke inzichten of ontwikkelingen die aanleiding kunnen geven tot actualisatie;
- Het ondersteunen van het ontwikkelproces van professionele standaarden;
- Het verbeteren van de toegankelijkheid van professionele standaarden, bijvoorbeeld door zoekfunctionaliteiten, samenvattingen of beslisondersteunende hulpmiddelen;
- Het ondersteunen van scholing, implementatie en kennisoverdracht.
- Het ondersteunen van kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering door het signaleren van trends, risico's en verbeterpunten.

AI zal een steeds grotere rol spelen bij de implementatie en toepassing van professionele standaarden in de veterinaire praktijk, onder meer bij verslaglegging, cliëntcommunicatie, triage, diagnostische ondersteuning en samenwerking tussen professionals. AI biedt kansen voor kwaliteitsverbetering, efficiëntie en toegankelijkheid. Maar het vraagt ook aandacht voor transparantie, uitlegbaarheid, verantwoordelijkheid en de aansluiting op geldende professionele standaarden. Het is daarom van belang dat AI-toepassingen binnen de veterinaire praktijk worden ontwikkeld en beheerd binnen erkende kwaliteitskaders en dat veterinaire professionals beschikken over voldoende kennis om deze systemen verantwoord te gebruiken.

Bij het gebruik van AI in het kader van professionele standaarden gelden de volgende uitgangspunten:

- AI ondersteunt, maar vervangt niet de inhoudelijke expertise van professionals.
- Besluiten over de inhoud, vaststelling en wijziging van professionele standaarden worden altijd door mensen genomen.
- Uitkomsten van AI-toepassingen worden kritisch beoordeeld en gevalideerd door deskundigen.
- Bij het gebruik van AI wordt rekening gehouden met kwaliteit, betrouwbaarheid, transparantie, privacy en gegevensbescherming.
- AI mag niet leiden tot ongewenste beperking van professionele autonomie of tot het vervangen van professionele afwegingen door geautomatiseerde besluitvorming.

De ontwikkelingen rondom AI gaan snel. Daarom wordt periodiek geëvalueerd welke toepassingen wenselijk en verantwoord zijn binnen de ontwikkeling en toepassing van professionele standaarden.

8. Beheer en onderhoud

Professionele standaarden zijn dynamische documenten. Om hun waarde voor de beroepsgroep en maatschappij te behouden, is een structureel proces nodig. Het doel hiervan is te borgen dat documenten actueel, relevant, uitvoerbaar en breed gedragen blijven. Voor iedere professionele standaard worden bij vaststelling afspraken gemaakt over de evaluatie en herziening. Deze afspraken vormen een integraal onderdeel van het beheer- en onderhoudsproces. Voor de verdeling van verantwoordelijkheden voor beheer en onderhoud wordt verwezen naar *paragraaf 7.2*.

8.1 Uitgangspunten

- Het vraaggestuurd opstellen, beheren en onderhouden van professionele standaarden wordt, afhankelijk van beschikbare capaciteit en middelen, op basis van prioritering bepaald.
- Professionele standaarden worden periodiek geëvalueerd op actualiteit, uitvoerbaarheid en toegevoegde waarde;
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten, praktijkervaringen, maatschappelijke ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen aanleiding zijn voor herziening;
- Signalen uit de beroepspraktijk, klachten, tuchtrecht, toezicht, incidenten en evaluaties worden betrokken bij het onderhoud;
- Onderhoud is een doorlopend proces en niet uitsluitend gekoppeld aan een vaste herzieningsdatum;
- De verantwoordelijkheid voor beheer, onderhoud en besluitvorming is duidelijk belegd. Voor iedere professionele standaard wordt bij vaststelling een verantwoordelijke organisatie aangewezen;
- De beroepsgroep is en blijft actief betrokken bij evaluatie en actualisatie;
- Bij iedere herziening wordt opnieuw beoordeeld of de professionele standaard nog voldoet aan de criteria uit *paragraaf 7.4*.
- In de professionele standaarden zelf wordt een datum van vaststelling, een evaluatiedatum en een uiterste herzieningsdatum opgenomen.

8.2 Proces

Monitoring: Het verzamelen van signalen uit de praktijk, volgen van nieuwe wetenschappelijke inzichten, volgen van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en het signaleren van knelpunten bij toepassing en implementatie.

Evaluatie: beoordelen of de professionele standaard nog actueel, werkbaar en relevant is. Beoordelen of de beoogde doelen worden bereikt en het inventariseren van verbeterpunten.

Besluitvorming met als uitkomst: ongewijzigde voortzetting, herziening met volledige geldigheid, herziening met gedeeltelijke geldigheid, tijdelijke opschorting, intrekking.

Actualisatie en implementatie Indien aanpassing nodig is, wordt een passend ontwikkel- en consultatieproces doorlopen. De omvang van dit proces is afhankelijk van de aard van de wijzigingen.

8.3 Actualisatie, evaluatie en exitstrategie

Om de kwaliteit, actualiteit en bruikbaarheid van professionele standaarden te waarborgen, wordt voor iedere standaard een herzieningsdatum vastgesteld. In principe is deze herzieningsdatum 5 jaar na inwerkingtreding, tenzij anders wordt afgesproken.
De datum markeert het moment waarop wordt beoordeeld of de standaard nog aansluit bij de actuele praktijk, wet- en regelgeving, maatschappelijke ontwikkelingen en professionele inzichten.

Uiterlijk één jaar vóór de herzieningsdatum vindt een evaluatie plaats. Daarbij wordt beoordeeld of de standaard nog relevant, toepasbaar en noodzakelijk is. De evaluatie vormt tevens het uitgangspunt voor de actualisatie- en exitstrategie van de standaard. Hiermee wordt geborgd dat standaarden niet onnodig blijven bestaan wanneer zij hun functie hebben verloren, zijn vervangen door nieuwere inzichten of onvoldoende meerwaarde bieden.

Op basis van de evaluatie wordt besloten tot één van de volgende vervolgacties:

- **Voortzetting zonder inhoudelijke wijziging**: de standaard blijft van kracht en er wordt een nieuwe herzieningsdatum vastgesteld.
- **Herziening met volledige geldigheid**: de standaard wordt herzien, maar blijft gedurende het herzieningstraject volledig van toepassing.
- **Herziening met gedeeltelijke geldigheid**: de standaard wordt herzien, waarbij expliciet wordt aangegeven welke onderdelen gedurende de herzieningsperiode van kracht blijven.
- **Tijdelijke opschorting**: de standaard wordt herzien en is gedurende een bepaalde periode geheel of gedeeltelijk niet van toepassing. De reden en gevolgen hiervan worden duidelijk gecommuniceerd.
- **Intrekking**: uit de evaluatie blijkt dat de standaard niet langer noodzakelijk, relevant of passend is. De standaard wordt beëindigd en uit het register verwijderd.

De status van iedere standaard wordt openbaar vastgelegd. Daarbij wordt ten minste vermeld:

- Datum van inwerkingtreding;
- Datum van laatste evaluatie;
- Herzieningsdatum;
- Actuele status van de standaard;
- Verantwoordelijke organisatie voor beheer en onderhoud.

Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijke beheerorganisatie ziet toe op de periodieke evaluatie, de actualisatie van de standaard en de uitvoering van de exitstrategie. Zij initieert tijdig het evaluatieproces, bereidt besluitvorming voor en zorgt voor transparante communicatie over de uitkomsten.
Voor normerende standaarden ligt de verantwoordelijkheid voor besluitvorming over voortzetting, herziening of intrekking bij de federatie. Voor adviserende leidraden en informatieve documenten ligt deze verantwoordelijkheid primair bij de betreffende beroepsvereniging. In alle gevallen worden besluiten over de status van een standaard openbaar vastgelegd en gepubliceerd.

8.4 Evaluatie van het Plan van Aanpak

Het PvA wordt periodiek geëvalueerd om te beoordelen of de beschreven werkwijze voor het ontwikkelen, beheren en onderhouden van professionele standaarden effectief en passend is.
De evaluatie richt zich onder meer op de mate waarin het PvA bijdraagt aan kwaliteitsborging, professionele autonomie, werkbaarheid in de praktijk en maatschappelijke transparantie.

De eerste evaluatie vindt plaats binnen 3 jaar na vaststelling van het PvA. Op basis van de uitkomsten kan het PvA worden bijgesteld. De verantwoordelijkheid voor de evaluatie ligt bij de verantwoordelijke beroepsorganisaties, in afstemming met relevante stakeholders en, waar passend, de overheid.

9. Implementatie / communicatie

Professionele standaarden leveren pas daadwerkelijk een bijdrage aan de kwaliteit van de diergeneeskundige beroepsuitoefening wanneer zij bekend zijn, worden begrepen en worden toegepast in de dagelijkse praktijk. Daarom wordt implementatie niet gezien als een laatste stap na vaststelling van een standaard, maar als een integraal onderdeel van het gehele proces van ontwikkeling, toepassing, evaluatie en actualisatie. Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten, implementatiestrategie en communicatiestrategie die bijdragen aan een duurzame inbedding van professionele standaarden in de veterinaire praktijk

9.1 Uitgangspunten

- Implementatie en communicatie beginnen bij de ontwikkeling van een standaard. Bij iedere professionele standaard wordt vanaf de start aandacht besteed aan implementatie, communicatie en toepasbaarheid in de praktijk.
- Uitvoerbaarheid, proportionaliteit en beperking van administratieve lasten worden getoetst via de criteria uit *paragraaf 7.4*.
    - Draagvlak en eigenaarschap binnen de beroepsgroep zijn essentieel. Veterinaire professionals en relevante stakeholders worden actief betrokken bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van professionele standaarden.
    - Implementatie sluit aan bij bestaande opleidings- en kwaliteitsstructuren. Professionele standaarden worden waar mogelijk geïntegreerd in opleidingen, bij- en nascholing, intervisie, kwaliteitssystemen en dagelijkse werkprocessen. Er is specifieke aandacht voor de diverse leerstrategieën per beroepsgroep: dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten
    - Professionele standaarden zijn toegankelijk, vindbaar en actueel. Professionele standaarden worden openbaar beschikbaar gesteld, periodiek geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillende doelgroepen en leerbehoeften binnen de veterinaire beroepsgroepen.

9.2 Implementatiestrategie

De implementatiestrategie richt zich op vier samenhangende onderdelen: draagvlak en adoptie, kennis en vaardigheden, inbedding in de praktijk en monitoring en feedback. Deze onderdelen versterken elkaar en zijn gezamenlijk bepalend voor het duurzaam gebruik van professionele standaarden in de dagelijkse beroepsuitoefening.

Draagvlak en adoptie

Draagvlak binnen de beroepsgroep is een belangrijke voorwaarde voor succesvolle implementatie. Professionals moeten zich herkennen in de inhoud van professionele standaarden en vertrouwen hebben in de wijze waarop deze tot stand zijn gekomen. Daarom worden veterinaire professionals actief betrokken bij de ontwikkeling van professionele standaarden, onder meer door consultaties, werkgroepen en andere vormen van co-creatie.

Daarnaast kan gebruikgemaakt worden van ambassadeurs en voorlopers binnen de beroepsgroep, zoals koploperpraktijken en professionals die ervaring hebben met het toepassen van professionele standaarden in de praktijk. Hun ervaringen kunnen helpen om de meerwaarde zichtbaar te maken en de implementatie te versnellen. Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande structuren, zoals beroepsverenigingen, kwaliteitskringen, praktijknetwerken en ketens.

Kennis en vaardigheden

De implementatie van professionele standaarden sluit aan bij de uitgangspunten voor educatie en professionele ontwikkeling zoals beschreven in *paragraaf 7.8*. De hierna beschreven implementatiestrategie vormt de praktische uitwerking daarvan.

Professionele standaarden zijn alleen effectief wanneer professionals weten hoe zij deze kunnen toepassen en interpreteren. Daarom worden professionele standaarden structureel verbonden aan opleiding, praktijkleren en professionele ontwikkeling. Daarbij wordt aangesloten bij de informatie- en ondersteuningsbehoeften van de betrokken veterinaire beroepsgroepen bijvoorbeeld paraveterinairen dierenartsassistenten.

Professionele standaarden vormen een integraal onderdeel van het professionaliseringstraject van veterinaire professionals, met bijzondere aandacht voor jonge veterinaire professionals. Relevante professionele standaarden worden opgenomen in de initiële opleidingen, met name in de masterfase, zodat studenten al tijdens hun opleiding leren werken met professionele standaarden als onderdeel van professioneel handelen en klinische besluitvorming.

Ook na afstuderen blijven professionele standaarden onderdeel van de professionele ontwikkeling. Door opname in bij- en nascholing, e-learning, PE-programma's, intervisie en casuïstiek worden professionals ondersteund bij het toepassen van professionele standaarden in uiteenlopende praktijksituaties. Voor startende professionals wordt bijzondere aandacht besteed aan begeleiding op de werkplek, mentorschap en reflectie. Dit draagt eraan bij dat zij kennismaken met professionele standaarden en leren deze toe te passen in de dagelijkse praktijk.

Bij de ontwikkeling van implementatiematerialen wordt rekening gehouden met de verschillende leerbehoeften en werkcontexten van dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten.

Inbedding in de praktijk

Om toepassing in de dagelijkse praktijk te ondersteunen, worden professionele standaarden waar mogelijk vertaald naar praktische hulpmiddelen. Hierbij kan worden gedacht aan informatieve documenten zoals samenvattingen, checklists, beslisondersteunende instrumenten, formats voor dossiervoering en andere hulpmiddelen die aansluiten bij de dagelijkse werkprocessen.

Daarnaast wordt gestreefd naar integratie van professionele standaarden in bestaande kwaliteitssystemen, praktijkprotocollen en werkprocessen. Ook wordt onderzocht hoe digitale systemen en software, zoals patiëntendossiers en triage-ondersteuning, de toepassing van professionele standaarden kunnen faciliteren. Het doel is dat professionele standaarden zo veel mogelijk aansluiten bij de manier waarop professionals hun werk organiseren, zonder onnodige administratieve lasten en financiële consequenties te creëren.

Monitoring en feedback

Implementatie wordt beschouwd als een lerende cyclus. Daarom wordt periodiek informatie verzameld over het gebruik van professionele standaarden in de praktijk, de ervaren meerwaarde, eventuele knelpunten en de uitvoerbaarheid van de afspraken.

Feedback uit de beroepspraktijk vormt een belangrijke bron voor verbetering en actualisatie. Ook signalen uit klachten, toezicht, tuchtrecht, evaluaties en kwaliteitssystemen kunnen aanleiding geven om professionele standaarden te verduidelijken of aan te passen. Op deze manier ontstaat een continue wisselwerking tussen ontwikkeling, toepassing en onderhoud, waardoor professionele standaarden actueel, werkbaar en relevant blijven voor de beroepsgroep.

9.3 Communicatiestrategie

Communicatie is geen eenmalige actie maar een doorlopend proces, gekoppeld aan ontwikkeling, implementatie én onderhoud van professionele standaarden. Het sluit aan bij bestaande communicatiekanalen van zowel de beroepsgroep als relevante externe partijen. Hierdoor worden niet alleen veterinaire professionals bereikt, maar ook dierhouders, overheid, toezichthouders en andere stakeholders die belang hebben bij duidelijke informatie over professionele standaarden. Het is gericht op duidelijkheid, transparantie en verwachtingenmanagement (realistische verwachtingen). Een belangrijk onderdeel van de communicatie is het expliciet maken van de status en hoe professionele standaarden gebruikt worden in toezicht en tuchtrecht. Dit draagt bij aan vertrouwen en voorkomt dat professionele standaarden worden ervaren als risico of belemmering.

Doelstelling

De communicatiestrategie heeft als doel de bekendheid, het begrip en de acceptatie van professionele standaarden te vergroten. Daarnaast draagt communicatie bij aan een realistisch beeld van de rol van professionele standaarden binnen de diergeneeskundige beroepsuitoefening en aan duidelijkheid over de wijze waarop professionele standaarden worden toegepast in de praktijk, bij kwaliteitsborging, toezicht en tuchtrecht.

Doelgroepen:

De communicatie richt zich primair op veterinaire professionals, waaronder dierenartsen, paraveterinair dierenartsassistenten en dierenfysiotherapeuten. Daarnaast zijn beroepsorganisaties, praktijkeigenaren, netwerken en opleidingsinstellingen belangrijke doelgroepen vanwege hun rol bij implementatie en scholing.

Ook andere stakeholders worden actief geïnformeerd. Hierbij kan worden gedacht aan dierhouders, sectororganisaties, overheid, toezichthouders en andere organisaties die betrokken zijn bij de kwaliteit en organisatie van diergeneeskundige zorg. Voor deze groepen ligt de nadruk op transparantie, verwachtingenmanagement en inzicht in de betekenis van professionele standaarden voor de dagelijkse praktijk.

Kernboodschappen:

- Professionele standaarden dragen bij aan kwaliteit, transparantie en vertrouwen in de diergeneeskundige beroepsuitoefening.
- Professionele standaarden ondersteunen professionals bij zorgvuldig handelen.
- Professionele standaarden zijn niet bedoeld als dwingende beslisbomen, maar als hulpmiddel bij professionele afwegingen.

Middelen:

Voor de communicatie wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van bestaande infrastructuren en communicatiekanalen. Daarbij wordt gestreefd naar één centrale en goed vindbare plek waar professionele standaarden, achtergrondinformatie en ondersteunende materialen beschikbaar zijn. De communicatie kan onder meer plaatsvinden via websites, nieuwsbrieven, vakmedia, sociale media, webinars, bijeenkomsten en podcasts. Daarnaast worden praktische hulpmiddelen ontwikkeld, zoals samenvattingen, factsheets, veelgestelde vragen, casuïstiek en opleidingsmateriaal.

10. Toezicht, handhaving en borging van naleving

Uit de evaluatie van eerdere richtlijnen en andere normstellende documenten blijkt dat binnen de beroepsgroep zorgen bestaan over de wijze waarop professionele standaarden kunnen worden gebruikt in toezicht, klachtenprocedures en tuchtrecht. Voor een succesvolle implementatie is daarom van belang dat duidelijk is welke rol professionele standaarden hierbij vervullen. Professionele standaarden bieden een referentiekader voor de beoordeling van professioneel handelen, maar zijn niet bedoeld als dwingende beslisbomen of automatische toetsingsnorm. Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten voor de relatie tussen professionele standaarden en toezicht, klachten, handhaving, tuchtrecht en aansprakelijkheid.

De ontwikkeling en toepassing van professionele standaarden maken onderdeel uit van een breder stelsel van kwaliteitsborging. Toezicht, handhaving en borging vormen samen de ruggengraat van dit stelsel. Binnen dit stelsel zijn verschillende interventies beschikbaar, variërend van nalevingsondersteuning en waarschuwingen tot bestuursrechtelijke maatregelen en veterinair tuchtrecht (zie ook figuur 4). Voor het bevorderen van naleving wordt aangesloten bij de uitgangspunten van de Tafel van Elf 11[16]. Dit model laat zien dat naleving niet uitsluitend wordt beïnvloed door toezicht, interventies, handhaving en maatregelen maar ook door factoren zoals kennis van regelgeving, draagvlak, uitvoerbaarheid, sociale normen, pakkans en sancties.

De inhoudelijke ontwikkeling van professionele standaarden ligt bij de beroepsgroepen. De overheid blijft verantwoordelijk voor wet- en regelgeving, toezicht en handhaving van publieke belangen, waaronder dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid en voedselveiligheid.

NVWA-INTERVENTIES	MAATREGEL
Bijzondere interventie	Nalevingshulp
	Schriftelijke waarschuwing
Bestuursrecht	Herstelsanctie: last onder dwangsom of bestuursdwang
	Bestuurlijke boete
	Strafrecht / economisch delict
Veterinair tuchtrecht	Voorleggen rapport van bevindingen/berechtingsrapport aan door de minister van LVVN aangewezen klachtenambtenaar met het doel tuchtrecht toe te (laten) passen.
Vergunning voor kleinhandel	In het interventiebeleid is opgenomen de mogelijkheid tot intrekken van de vergunning voor kleinhandel in diergeneesmiddelen door dit verzoek voor te leggen aan de minister van VWS

Figuur 4: Interventie maatregelen. Om inzichtelijk te maken hoe professionele standaarden zich verhouden tot kwaliteitsbevordering, toezicht, handhaving en tuchtrecht, is in figuur X schematisch weergegeven welke interventies binnen het kwaliteitsstelsel beschikbaar zijn. De figuur laat zien dat professionele standaarden niet alleen relevant zijn voor toezicht en handhaving, maar ook een rol spelen bij leren, verbeteren, kwaliteitsborging en professionele ontwikkeling. Tegelijkertijd maakt de figuur duidelijk dat de zwaarte van interventies kan variëren van ondersteunend en lerend tot corrigerend of sanctionerend.

16 https://hetccv.nl/kennisbank/waarom-zou-ik-de-wet-naleven

10.1 Uitgangspunten

- Referentiekader, geen harde norm: Professionele standaarden ondersteunen de beoordeling van professioneel handelen en bieden houvast voor de beroepsgroep. Zij zijn geen beslisbomen of automatische toetsingsnormen en vervangen wet- en regelgeving niet.
- Professionele autonomie (zie *paragraaf 6.2*).
- Contextgevoelige beoordeling: De beoordeling van professioneel handelen vindt altijd plaats in de context van het individuele geval. Daarbij worden de omstandigheden, beschikbare informatie en gemaakte afwegingen betrokken.
- Ruimte voor gemotiveerd afwijken: Afwijking van een professionele standaard kan gerechtvaardigd zijn wanneer de situatie daarom vraagt. Van de professional wordt verwacht dat deze afwijking onderbouwd en uitlegbaar is. Ontbreekt die onderbouwing, dan kan de afwijking juist een aanwijzing zijn voor onzorgvuldig handelen. Binnen de beroepsgroep bestaan zorgen over de vraag wanneer een afwijking voldoende is gemotiveerd en vastgelegd. Om schijnzekerheid, onduidelijkheid en onnodige administratieve lasten te voorkomen, wordt dit onderwerp betrokken bij het overleg het ministerie van LVVN (beleid) en NVWA (toezicht en handhaving).
- Monitoren en evalueren van toezicht en handhaving: De toepassing van professionele standaarden binnen toezicht, handhaving en de uitkomsten van tuchtrechtelijke procedures wordt periodiek geëvalueerd. Hiermee wordt bewaakt dat professionele standaarden bijdragen aan kwaliteitsverbetering en niet leiden tot onbedoelde effecten, zoals schijnzekerheid, willekeur of defensief veterinair handelen.

10.2 Relatie tussen documenttype, borging, toezicht en handhaving

Het toezicht op professionele standaarden sluit aan bij de aard, status en beoogde werking van het betreffende documenttype.

Voor beroepscodes en normerende standaarden, die normen bevatten voor zorgvuldig veterinair handelen, ligt een vorm van publieke borging het meest voor de hand. Indien deze documenten een algemeen bindende werking krijgen, vraagt dit nadere uitwerking van de wijze waarop zij worden betrokken bij toezicht en handhaving door overheid en toezichthouders.

Voor adviserende leidraden en informatiebladen ligt dit anders. Deze documenten ondersteunen professionals bij het maken van afwegingen in de dagelijkse beroepsuitoefening, maar zijn niet bedoeld als algemeen bindende norm. Zij behoeven daarom in beginsel geen wettelijke verankering of structureel publiek toezicht.

Beroepscodes en normerende standaarden

Beroepscodes en normerende standaarden beschrijven het professionele referentiekader voor zorgvuldig veterinair handelen en bevatten normen die breed binnen de beroepsgroep behoren te gelden. Indien wordt gekozen voor publieke verankering, worden deze normen niet uitsluitend relevant voor leden van beroepsverenigingen, maar voor alle professionals waarop de standaard betrekking heeft. De eventuele doorwerking naar dierenartsenpraktijken vraagt nadere uitwerking en is mede afhankelijk van toekomstige keuzes rond publieke verankering en regelgeving.

Toezicht en handhaving vinden daarbij plaats binnen de bestaande wettelijke kaders. Het uitgangspunt is risicogericht toezicht, waarbij meldingen, klachten, incidenten of andere concrete signalen aanleiding kunnen zijn voor nader onderzoek of handhavend optreden.

Adviserende leidraden en informatiebladen

Adviserende leidraden en informatiebladen maken geen deel uit van het publieke toezichtskader. Zij kunnen wel worden toegepast binnen private kwaliteitssystemen, kwaliteitsprogramma's, accreditatie- of visitatietrajecten en opleidings- en nascholingsactiviteiten.

Hoewel deze documenten geen bindende norm vormen, kunnen zij afhankelijk van de omstandigheden van het geval worden betrokken bij de beoordeling van professioneel handelen, bijvoorbeeld in klachten- of tuchtprocedures. Daarbij blijven de status van het document, de omstandigheden van het individuele geval en de professionele afweging van de beroepsbeoefenaar leidend.

10.3 Toezicht

Rol van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

De rol van de NVWA wordt ingevuld binnen de uitgangspunten van *paragraaf 10.2*. De NVWA behoudt haar bestaande wettelijke bevoegdheden en bepaalt zelfstandig welke betekenis aan een professionele standaard wordt toegekend.

Nadere afstemming tussen de beroepsgroep, de NVWA en het ministerie van LVVN is nodig over de wijze waarop professionele standaarden als referentiekader kunnen worden betrokken bij toezicht.

Toezichtsbevoegdheden

De NVWA beschikt op grond van de geldende wet- en regelgeving over verschillende toezichtsbevoegdheden om toezicht te houden op de naleving van wettelijke voorschriften binnen de diergeneeskundige sector. Professionele standaarden creëren geen nieuwe toezichtsbevoegdheden en wijzigen de bestaande bevoegdheden van toezichthouders niet. Professionele standaarden kunnen bijdragen aan de concretisering van open normen, maar wijzigen de wettelijke norm niet en beperken de toezichts- en handhavingsruimte van de NVWA niet. De NVWA houdt risicogericht toezicht. Waar risico's voor diergezondheid, dierenwelzijn, volksgezondheid, voedselveiligheid, milieu of het vertrouwen in de diergeneeskundige zorg of beroepsgroep ontstaan, zal de NVWA haar toezichtcapaciteit daarop richten.
De positie en toepassing van professionele standaarden dienen daarom te worden bezien binnen het bestaande stelsel van toezicht en interventiemogelijkheden.

Duidelijkheid over de status van het document, uitvoerbaarheid, toetsbaarheid en de mogelijkheid om rekening te houden met de omstandigheden van het individuele geval zijn van belang. De beroepsgroep zal met de NVWA verkennen op basis van welke criteria bepaalde professionele standaarden geschikt worden geacht voor toepassing binnen toezicht. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de status van documenten, de ruimte voor professionele autonomie.

Publiek-privaat toezicht arrangement: private kwaliteitsborging

De Federatie i.o. zal samen met het ministerie van LVVN, de NVWA en andere relevante partijen onderzoeken welke mix van publieke en private instrumenten het meest geschikt is voor de borging van professionele standaarden. Daarbij worden onder andere de mogelijkheden van private kwaliteitssystemen, de rol van Stichting Geborgde Dierenarts (SGD) en de samenhang met het (overheids)toezicht, interventie en maatregelen betrokken. De uitkomsten van deze verkenning kunnen worden benut bij de verdere ontwikkeling van het stelsel van professionele standaarden.

10.4 Handhaving door de NVWA

Handhaving heeft tot doel naleving van wet- en regelgeving te bevorderen en waar nodig corrigerend op te treden. Professionele standaarden kunnen daarbij een rol spelen als referentiekader, maar vormen niet automatisch een zelfstandige grondslag voor handhaving. Voor handhaving blijft het specifieke interventiebeleid van de NVWA leidend. Professionele standaarden kunnen een rol spelen bij de duiding van zorgvuldig handelen, maar bepalen niet zelfstandig welke interventie wordt ingezet.

Proportionaliteit: Niet iedere afwijking van een professionele standaard betekent dat sprake is van onzorgvuldig handelen of een overtreding. Conform de uitgangspunten uit *paragraaf 10.1* wordt steeds gekeken naar de omstandigheden van het individuele geval.

Relatie tussen professionele standaarden en interventies: Indien sprake is van een overtreding van wet- en regelgeving kunnen toezichthouders gebruikmaken van verschillende interventies en maatregelen. De aard en ernst van de overtreding, de risico's voor diergezondheid, dierenwelzijn, volksgezondheid of andere publieke belangen en het gedrag van de betrokken partij bepalen welke interventie passend is.

Individuele professionals en dierenartsenpraktijken (Zie ook *paragraaf 7.3.2* voor uitwerking). Organisatorische praktijkverantwoordelijkheden moeten op een passende wijze beoordeeld en geborgd kunnen worden. Op dit moment is dit nog niet geregeld.

Leren en verbeteren: Het uitgangspunt is dat handhaving, waar mogelijk, bijdraagt aan kwaliteitsverbetering en naleving. Corrigerende of bestraffende maatregelen zijn bij voorkeur proportioneel en sluiten aan bij de aard van de overtreding en het beoogde beschermingsdoel.

10.5 Klachten

Naar aanleiding van diergeneeskundige dienstverlening kunnen klachten en geschillen ontstaan. Voor een zorgvuldige afhandeling daarvan is het van belang dat vooraf duidelijke afspraken worden gemaakt over de dienstverlening, de wederzijdse rechten en verplichtingen en de wijze waarop klachten en geschillen worden behandeld. Algemene voorwaarden voor consumenten en zakelijke klanten kunnen daarbij een belangrijke ondersteunende rol vervullen.

Daarnaast kan een goede klachtenprocedure een belangrijke bijdrage leveren aan kwaliteitsverbetering, herstel van vertrouwen en het voorkomen van onnodige escalatie van geschillen. Professionele standaarden kunnen daarbij relevante handvatten bieden voor de beoordeling van het professionele handelen en het identificeren van verbeterpunten.

De verdere ontwikkeling van een onafhankelijke, laagdrempelige en effectieve klachtenprocedure wordt beschouwd als een breder vraagstuk binnen de verdere ontwikkeling van het stelsel van kwaliteitsborging. Dit sluit aan de beroepsvisie “Vet voor Elkaar”, als bij het onderzoek van de ACM dat er behoefte is aan een onafhankelijke geschillencommissie voor kleinere klachten. En dit belang wordt ook de Staatssecretaris van LVVN (in zijn brief van 17 juni) onderschreven. Daarom is de klachten- of geschillenafhandeling al opgenomen als onderdeel van de evaluatie van het veterinair tuchtrecht. LVVN wil daarom samen met de beroepsgroep verkennen hoe een eventuele geschillencommissie het beste vorm kan krijgen.

10.6 Tuchtrecht

Het veterinair tuchtrecht vormt een belangrijk onderdeel van het huidige stelsel van kwaliteitsborging binnen de diergeneeskundige beroepsuitoefening. In Nederland is het bepalen van de Goede Veterinaire Praktijk bij wet overgelaten aan het Veterinair Tuchtcollege (VTC) en het Veterinaire Beroepscollege 17. Professionele standaarden kunnen daarbij (deels) dienen als referentiekader voor de beoordeling van professioneel handelen, maar bestrijken niet de volledige breedte van de norm van zorgvuldig veterinair handelen.

Tegelijkertijd geldt dat het tuchtrecht altijd een beoordeling van het individuele geval betreft, waarbij de omstandigheden van de situatie, de professionele afwegingen van de zorgverlener en de onderbouwing van het handelen worden meegewogen. Het bestaan van een professionele standaard betekent daarom niet dat er sprake is van een absolute norm waarvan niet kan worden afgeweken. De NVWA kan bij vaststellen van mogelijk veterinair onjuist handelen op basis van de mogelijke interventies en maatregelen haar berechtingsrapport aan de klachtenambtenaar voorleggen met het doel de bevindingen te laten toetsen door het VTC. De klachtenambtenaar maakt zelfstandig de afweging of een zaak aan het VTC wordt voorgelegd en kan in dat traject professionele standaarden betrekken.

Professionele standaarden kunnen bijdragen aan de concretisering van zorgvuldig veterinair handelen, maar dekken niet de volledige breedte van de norm van zorgvuldig handelen zoals die binnen het veterinair tuchtrecht wordt toegepast. Zij vormen daarom slechts een onderdeel van het professionele referentiekader.

Binnen de beroepsgroep bestaan zorgen over de wijze waarop professionele standaarden in toezicht en tuchtrecht worden toegepast. Deze zorgen hebben onder meer betrekking op het risico van schijnzekerheid, willekeur, het onvoldoende meewegen van de context van het individuele geval en de mogelijke beperking van professionele autonomie. Bij de verdere ontwikkeling van professionele standaarden wordt daarom nadrukkelijk aandacht besteed aan werkbaarheid, uitlegbaarheid en de ruimte voor gemotiveerd afwijken.

Op dit moment vindt in opdracht van het ministerie van LVVN een evaluatie van het veterinair tuchtrecht plaats. De resultaten van deze evaluatie worden naar verwachting eind 2026 met de Tweede Kamer gedeeld. De evaluatie van het veterinair tuchtrecht vormt een relevante ontwikkeling binnen het bredere stelsel van kwaliteitsborging van de diergeneeskundige beroepsuitoefening. De positie en rol van professionele standaarden dienen mede te worden bezien in het licht van de uitkomsten van de evaluatie van het veterinair tuchtrecht, inclusief het bredere stelsel van toezicht, interventies en maatregelen dat de NVWA ter beschikking staat. Eventuele aanbevelingen of wijzigingen die uit deze evaluatie voortvloeien, worden betrokken bij toekomstige evaluaties en actualisaties van dit PvA en de daarbij behorende professionele standaarden.

17 Rechtbank Den Haag, 13 januari 2016 C/09/487775/ HA ZA 15-541: https://www.recht.nl/rechtspraak/uitspraak/?ecli=ECLI:NL:RBDHA:2016:386

10.7 Relatie professionele standaarden en aansprakelijkheid

Professionele standaarden zijn bedoeld als ondersteuning van zorgvuldig veterinair handelen en als gemeenschappelijk referentiekader voor professionele beoordeling. Zij zijn niet bedoeld als vervanging van het professionele oordeel en hebben geen zelfstandige juridische status.

In het kader van aansprakelijkheid en verzekerbaarheid geldt dat professionele standaarden kunnen worden betrokken bij de beoordeling of sprake is van zorgvuldig handelen, maar niet mogen worden aangemerkt als beslisbomen of als automatische norm voor aansprakelijkheid. Het volgen van een professionele standaard leidt niet zonder meer tot uitsluiting van aansprakelijkheid, noch betekent het gemotiveerd afwijken van een professionele standaard per definitie onzorgvuldig handelen.

Het PvA hanteert als uitgangspunt dat gemotiveerd en uitlegbaar afwijken van professionele standaarden past binnen zorgvuldig professioneel handelen, mits dit binnen de grenzen van de redelijk bekwame beroepsuitoefening gebeurt en passend wordt vastgelegd/gedocumenteerd.

Om misverstanden over de juridische status van professionele standaarden te voorkomen, bevat iedere professionele standaard een vaste preambule waarin de status, het doel en de beperkingen van het document worden toegelicht. Deze preambule maakt expliciet dat de professionele standaard bedoeld is als ondersteuning van zorgvuldig professioneel handelen en als professioneel referentiekader. De professionele standaard is niet bedoeld als zelfstandige norm voor aansprakelijkheid en vervangt het professionele oordeel of de beoordeling van de omstandigheden van het individuele geval niet.

De beroepsorganisaties hechten eraan dat professionele standaarden door verzekeraars, toezichthouders en andere betrokken partijen worden gebruikt als contextgevoelig referentiekader, met oog voor professionele autonomie, proportionaliteit en de specifieke omstandigheden van ieder individueel geval. In het verdere traject wordt hierover, waar passend, het gesprek gevoerd met verzekeraars en andere stakeholders, met als doel het versterken van rechtszekerheid en vertrouwen in de beroepsuitoefening.

11. Financiering

De ontwikkeling, implementatie en borging van professionele standaarden vraagt naast een heldere en duurzame organisatie ook een structurele financiering.

De in dit PvA beschreven activiteiten brengen verschillende soorten kosten met zich mee. Naast de ontwikkeling van standaarden en leidraden gaat het onder meer om projectleiding en -ondersteuning, consultatie van stakeholders, communicatie, implementatieactiviteiten, scholing, monitoring, evaluatie, actualisatie en beheer. Ook de inrichting en instandhouding van de governance- en ondersteuningsstructuur vragen om structurele capaciteit en middelen.

Een duurzaam stelsel van professionele standaarden kan alleen functioneren wanneer daar een passende en structurele financieringsbasis onder ligt. Voldoende en duurzame financiering vormt daarbij een essentiële randvoorwaarde. Structurele middelen zijn noodzakelijk om continuïteit te waarborgen in zowel de ontwikkeling van nieuwe standaarden als het beheer, de implementatie en de periodieke actualisatie ervan.

Uitgangspunten

Bij de financiering van professionele standaarden worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Financiering van professionele standaarden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de totale beroepsgroep en overheid. Voor de beroepsgroep geldt dat ervan uitgegaan mag worden dat iedere veterinaire professional een steentje bijdraagt aan een structurele financiering.
- De financieringssystematiek is betaalbaar, evenwichtig en uitlegbaar. Bij de verdere uitwerking wordt rekening gehouden met verschillen in draagkracht tussen professionals en organisaties, de mogelijke rol van werkgeversbijdragen en het voorkomen van onbedoelde dubbele betaling door individuele professionals.
- De ontwikkeling van professionele standaarden draagt bij aan zowel professionele als maatschappelijke doelen, waaronder dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid, transparantie en toegankelijkheid van zorg. De financiering van het stelsel dient recht te doen aan deze gezamenlijke belangen.
    - De financiering moet aansluiten bij de verschillende ontwikkelfasen van het stelsel. In de opbouwfase is substantiële publieke financiering noodzakelijk;
    - De financiering moet niet alleen de ontwikkeling, maar ook implementatie, beheer, evaluatie, actualisatie en onderhoud omvatten;
    - De gekozen financieringssystematiek moet uitvoerbaar, transparant en breed gedragen zijn.
- De verdeling van verantwoordelijkheden voor financiering sluit aan bij de governance zoals beschreven in *paragraaf 7.2*.

Deze uitgangspunten vormen de basis voor de in dit hoofdstuk beschreven kostenraming en de verkenning van mogelijke financieringsmodellen voor de langere termijn.

Kostenraming

Op basis van de in dit PvA beschreven activiteiten is een eerste indicatieve kostenraming per standaard opgesteld. Deze raming omvat zowel de ontwikkeling van nieuwe standaarden en leidraden als de activiteiten die nodig zijn voor implementatie, beheer en onderhoud van het stelsel.

Onderdeel	Indicatie (€)	Toelichting
Werkgroep (6 personen)	14.000	Ca. 15 uur p.p. à €150; afhankelijk van mate van inhoudelijke ontwikkeling
Ondersteuning bureau	10.000	Procesbegeleiding en coördinatie
Toetsing door experts	2.000	Externe review door externe deskundigen
Opmaak en publicatie	1.000	Redactie en vormgeving
Implementatie en communicatie	5.000	
Overhead	5.000	Bijv. kwaliteitscommissie
Beheer en onderhoud	10.000	Voor 5 jaar (ca. €2.000 per jaar)
Totaal	± 47.000	Afhankelijk van gekozen aanpak

De in dit PvA opgenomen kostenraming ligt hoger dan de bedragen die in het verleden vaak werden gehanteerd voor de ontwikkeling van afzonderlijke richtlijnen of leidraden. Dat komt doordat niet alleen de ontwikkeling, maar nadrukkelijk ook implementatie, communicatie, scholing, evaluatie en onderhoud onderdeel uitmaken van de voorgestelde aanpak. De beroepsgroep bevindt zich bovendien in een leerfase, waarin ervaring wordt opgedaan met effectieve methoden voor implementatie en borging van professionele standaarden. De opgenomen bedragen zijn indicatief en bedoeld om inzicht te geven in de omvang van de benodigde inspanningen. Naarmate meer ervaring wordt opgedaan met de ontwikkeling en implementatie van professionele standaarden kunnen deze ramingen verder worden aangescherpt.

Opbouwfase: publieke financiering

De ontwikkeling van professionele standaarden dient niet uitsluitend het belang van de beroepsgroep, maar draagt rechtstreeks bij aan publieke beleidsdoelen zoals de kwaliteit en toegankelijkheid van diergeneeskundige zorg, dierenwelzijn, transparantie en het vertrouwen van dierhouders en maatschappij. Het betreft daarmee een gezamenlijke verantwoordelijkheid van beroepsgroep en overheid.
De veterinaire sector bevindt zich momenteel in een opbouwfase waarin het stelsel van professionele standaarden nog verder ontwikkeld, geïmplementeerd en geborgd moet worden. Hiervoor zijn investeringen nodig in governance, inhoudelijke ontwikkeling, implementatie, monitoring, evaluatie, scholing en ondersteuning.

De beroepsorganisaties achten structurele publieke financiering in deze fase een noodzakelijke voorwaarde voor het realiseren van de ambities uit dit PvA. Zonder substantiële financiële ondersteuning vanuit de overheid bestaat het risico dat de ontwikkeling van professionele standaarden onvoldoende van de grond komt, vertraagt of niet duurzaam kan worden geborgd.
Om die reden wordt uitgegaan van een actieve rol van de overheid bij de financiering van de opbouwfase van het stelsel.

Toewerken naar een duurzaam model

Op langere termijn wordt toegewerkt naar een financieringsmodel waarbij ook de beroepsgroep zelf een bijdrage levert aan de ontwikkeling en instandhouding van professionele standaarden. Daarbij wordt nadrukkelijk breder gekeken dan alleen dierenartsen. Ook paraveterinairen, dierenfysiotherapeuten, dierenartsenpraktijken en andere gebruikers van het stelsel kunnen hierin een rol hebben.

Daarnaast kan worden verkend of organisaties of partijen die behoefte hebben aan de ontwikkeling van een specifieke standaard of leidraad kunnen bijdragen aan de financiering daarvan.

Hybride financieringsmodellen

Hybride financieringsmodellen zijn een kansrijke richting voor de toekomst. Hierbij worden publieke middelen gecombineerd met bijdragen vanuit de sector. In de verdere uitwerking zullen verschillende modellen worden onderzocht op uitvoerbaarheid, draagvlak en financiële duurzaamheid. Bij deze verkenning worden relevante stakeholders betrokken, waaronder vertegenwoordigers van dierenartsenpraktijken en dierenartsenketens.

Structurele financiering van beheer en onderhoud

Voor een goed functionerend stelsel is financiering van ontwikkeling alleen niet voldoende. Professionele standaarden vragen om periodieke evaluatie, herziening, actualisatie, communicatie en implementatieondersteuning. Deze activiteiten maken integraal onderdeel uit van het stelsel en vragen daarom om een structurele financieringsbron.

Vervolg

In een vervolgfase wordt een nadere financiële verkenning uitgevoerd, waarin mogelijke financieringsmodellen, verantwoordelijkheden en kostenverdelingen worden uitgewerkt. Doel is te komen tot een duurzaam en breed gedragen financieringsmodel dat past bij de langetermijnambitie van dit PvA. Gedacht kan worden aan aansluiting bij de herregistratie, bijdragen via werkgevers of een combinatie van financieringsbronnen. Daarbij zal ook worden onderzocht of een onafhankelijk beheerd fonds kan worden ingericht voor de financiering van de ontwikkeling, implementatie, het onderhoud en de actualisatie van professionele standaarden.

12. Risico's en beheersmaatregelen

De ontwikkeling, implementatie en borging van professionele standaarden is een omvangrijk en meerjarig traject. Het realiseren van de doelstellingen van dit PvA is afhankelijk van een aantal inhoudelijke, organisatorische, financiële en bestuurlijke voorwaarden. Wanneer aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, bestaat het risico dat professionele standaarden onvoldoende tot stand komen, niet worden toegepast of niet bijdragen aan de beoogde verbetering van de kwaliteit van de diergeneeskundige beroepsuitoefening. Centraal in dit hoofdstuk staat daarom de volgende hamvraag: Waardoor kan het stelsel van professionele standaarden mislukken of niet het beoogde effect bereiken?

Risico's:

1. Ontbreken van duurzame financiering:

Impact: Zeer hoog | Kans: Hoog

Zonder structurele financiering ontstaat hetzelfde probleem als bij eerdere richtlijntrajecten: ontwikkeling lukt nog wel, maar onderhoud, implementatie en actualisatie niet.

Beheersmaatregel:

- Structureel financieringsmodel;
- Afspraken met overheid en beroepsgroep;
- Reservering voor implementatie en onderhoud.

2. Onvoldoende vertrouwen in de toepassing van professionele standaarden

Impact: Zeer hoog | Kans: Hoog

Onduidelijkheid over de status van professionele standaarden en de wijze waarop deze worden toegepast in toezicht, handhaving en tuchtrecht kan leiden tot wantrouwen binnen de beroepsgroep. Daarnaast kan de perceptie ontstaan dat professionele standaarden de professionele autonomie beperken. Dit kan resulteren in weerstand tegen implementatie, defensief veterinair handelen en verminderd draagvlak voor het kwaliteitsstelsel.

Beheersmaatregelen:

- Vroegtijdig overleg met NVWA, LVVN en relevante stakeholders;
- Expliciete afspraken over status, doel en gebruik van professionele standaarden;
- Duidelijke communicatie over de ruimte voor professionele afwegingen en gemotiveerd afwijken;
- Monitoring van toepassing in toezicht, handhaving en tuchtrecht;
- Intensieve betrokkenheid van beroepsgroepen bij ontwikkeling en implementatie.

3. Ontbreken van een gezaghebbende governance-structuur:

Impact: Hoog | Kans: Middel-hoog

Berenschot concludeerde al dat er geen vanzelfsprekende legitieme partij bestaat die regie voert op kwaliteitsborging. Zonder duidelijke governance ontstaat versnippering. Dit kan bijv. effect hebben op beheer en onderhoud.

Beheersmaatregel:

- heldere rolverdeling;
- uitwerking rol Federatie;
- afspraken over beheer, onderhoud en eigenaarschap.

4. Professionele standaarden leiden tot administratieve lasten en kostenverhoging voor dierhouder:

Impact: Hoog | Kans: middel

De ontwikkeling en toepassing van professionele standaarden kunnen leiden tot extra administratieve werkzaamheden voor veterinaire professionals en dierenartsenpraktijken. Daarnaast kunnen aanvullende eisen op het gebied van diagnostiek, verslaglegging, kwaliteitsborging of praktijkvoering leiden tot hogere kosten, die geheel of gedeeltelijk worden doorberekend aan de dierhouder. Wanneer de meerwaarde van professionele standaarden onvoldoende zichtbaar is of de lasten als onevenredig worden ervaren, kan dit het draagvlak en de implementatie negatief beïnvloeden.

Beheersmaatregelen:

- Zorgvuldige implementatie en communicatie over nut, noodzaak en meerwaarde;
- Uitvoerbaarheidstoets voorafgaand aan vaststelling;
- Impactanalyse, inclusief effecten op administratieve lasten en kosten voor dierhouders;
- Monitoring van regeldruk, administratieve lasten en financiële effecten;
- Toetsing op proportionaliteit, waarbij de verwachte kwaliteitswinst in verhouding staat tot de benodigde inspanning en kosten.

5. Onvoldoende implementatie na vaststelling:

Impact: Hoog | Kans: Hoog

Historisch gezien lag hier één van de grootste problemen van eerdere richtlijnen. Ontwikkeling krijgt aandacht, implementatie vaak niet.

Beheersmaatregel:

- Implementatiestrategie;
- Structurele financiering regelen voor implementatie
- Scholing;
- Communicatie;
- Koppeling aan opleidingen.

6. Onduidelijkheid over verantwoordelijkheden van dierenartsenpraktijken:
Impact: Hoog | Kans: Middel

Nieuwe professionele standaarden bevatten verantwoordelijkheden voor praktijken terwijl een expliciet wettelijk kader nog ontbreekt. Dit kan leiden tot discussies over aansprakelijkheid, toezicht en naleving.

Beheersmaatregel:

- Afstemming met LVVN;
- Juridische verkenning;
- Toekomstige evaluatie.

7. Onvoldoende beheer en actualisatie van professionele standaarden

Impact: Middel-hoog | Kans: Hoog

Wanneer professionele standaarden niet tijdig worden geëvalueerd en geactualiseerd, kan dit leiden tot verouderde richtlijnen, afnemend vertrouwen en onduidelijkheid over de geldende professionele norm. Dit ondermijnt de kwaliteit, toepasbaarheid en acceptatie van het stelsel.

Beheersmaatregelen:

- Vaste evaluatie- en actualisatiecycli;
- Toewijzing van een verantwoordelijke eigenaar;
- Centrale registratie van evaluatie- en herzieningsdata;
- Tijdige evaluatie voorafgaand aan de herzieningsdatum;
- Toepassing van de actualisatie- en exitstrategie.

8. Vertraging door afhankelijkheid van besluitvorming overheid en beroepsgroep:
Impact: Middel-hoog | Kans: Hoog

Voor onderwerpen als bindendheid, toezicht, praktijkregulering, financiering en tuchtrecht is besluitvorming van de overheid nodig. Daardoor kunnen ontwikkelingen stagneren.

Beheersmaatregel:

- Periodiek bestuurlijk overleg;
- Fasering van implementatie;
- Onderscheid maken tussen zaken die de beroepsgroep zelf kan regelen en zaken die publieke besluitvorming vereisen.

Bijlagen

Bijlage 1: Afkortingen

Afkorting	Betekenis
AI	Kunstmatige intelligentie
ACM	Autoriteit Consument & Markt
CPD	Collectief Praktiserende Dierenartsen
FVE	Federation of Veterinarians of Europe
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
LVVN	Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
NVFD	Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OWG	Operationele Werkgroep Professionele Standaarden
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SGD	Stichting Geborgde Dierenarts
Vedias	Vereniging van paraveterinair dierenartsassistenten
VTC	Veterinair Tuchtcollege

Bijlage 2: Afwegingskader bindendheid en borging professionele standaarden (Hoofdstuk 6)

B.2.1 Doel van deze bijlage

Deze bijlage biedt een afwegingskader voor de keuze van de status, bindendheid en borging van professionele documenten binnen het stelsel van professionele standaarden.
Het uitgangspunt is dat de beroepsgroep verantwoordelijk is voor de ontwikkeling, actualisatie en inhoudelijke kwaliteit van professionele documenten. Per document wordt vervolgens beoordeeld welke mate van bindendheid wenselijk is en op welke wijze deze het beste kan worden geborgd.
De keuze voor bindendheid en borging is afhankelijk van:

- Het doel van het document;
- Het risico van onjuist handelen;
- De maatschappelijke belangen die geraakt worden;
- De behoefte aan uniformiteit;
- De gewenste ruimte voor professionele afweging;
- De uitvoerbaarheid en onderhoud van het document in relatie tot de ontwikkelingen en mogelijkheden in de diergeneeskundige dienstverlening in de zorg voor dieren.

B.2.2 Uitgangspunten

- Borging kan privaat, publiek of hybride plaatsvinden.
- Adviserende standaarden worden in beginsel privaat georganiseerd.
- Normerende standaarden hebben in beginsel een bredere werking binnen de beroepsgroep.
- Per normerende standaard wordt afzonderlijk beoordeeld welke vorm van borging passend is.
- De gekozen vorm van borging moet passen bij het doel van de standaard en voldoende ruimte laten voor professioneel handelen.

Figuur 6: verantwoordelijkheid governance

B.2.3 Principle-based versus rule-based

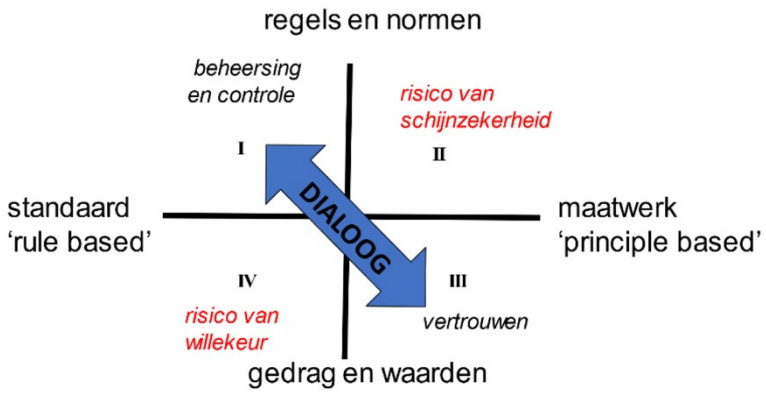
Bij concretisering van de open norm kan gebruik gemaakt worden van normen op regels gebaseerd (rule-based) of van normen op principes gebaseerd (principle-based) [18].

Beide vormen van normstelling hebben binnen de diergeneeskundige beroepsuitoefening een plaats. Welke vorm het meest passend is, hangt af van het beoogde doel van de norm en de mate waarin uniformiteit of juist professionele afwegingsruimte gewenst is. Daarbij wordt aangesloten bij het model *Sturing en Verantwoording*, zoals gebruikt in het visiedocument *Vet voor Elkaar*, waarin een evenwicht wordt gezocht tussen professionele autonomie, verantwoordelijkheid en verantwoording.

18 Overlappend is de discussie over doel- of middelen voorschriften. Het verschil is dat dit gaat over de techniek van de regulering terwijl de rule/principle-based over de aard van het voorschrift gaat.

In algemene zin hebben beroepscodes vooral een *principle-based* karakter, omdat zij richting geven aan professioneel gedrag, waarden en verantwoordelijkheden. Normerende standaarden en leidraden bevatten vaker *rule-based* elementen doordat zij concrete handvatten bieden voor de dagelijkse praktijk. In de praktijk zal vaak sprake zijn van een combinatie van beide benaderingen.

Het uitgangspunt is dat professionele standaarden het professioneel handelen ondersteunen zonder het professionele oordeel van de dierenarts, paraveterinair dierenartsassistenten of dierenfysiotherapeut over te nemen. Daarmee wordt voorkomen dat professionele standaarden verworden tot dwingende beslisbomen.

Figuur 7: sturing en verantwoording

B.2.4 Publiek – privaat - particulier

Naast een keuze of je professionele standaarden meer rule-based of principle-based wilt invullen is het ook belangrijk om een keuze te maken over de mate van bindendheid.

PUBLIEK – PRIVAAT – PARTICULIER STELSEL

PUBLIEK	WETGEVING	BESTUUR	RECHTSPRAAK
PRIVAAT	(ERKENDE) FACILITERENDE ORGANISATIES Bijv. private sectorale kwaliteitssystemen en Stichting Geborgde Dierenarts in kader van publiek–privaat toezicht arrangement		
PARTICULIER	VRIJ VERKEER VAN PERSONEN, DIENSTEN EN VERENIGING Individuen en particuliere organisaties zoals bedrijven, stichtingen, coöperaties, verenigingen die voor eigen deelnemers via statuten/regelingen en/of kaders/taken onderling afspraken maken.		

Publieke borging

Indien de overheid het wenselijk acht kan, veelal in overleg met betrokken partijen, private en particuliere partijen nadere duiding aan de 'open norm' worden gegeven waarbij deze als 'algemeen verbindend voor de doelgroep' worden aangemerkt, zoals:

1. Een toelichting bij een wetsartikel: Voorbeeld is het maken van een 'keuze' op basis van een classificatie/indeling bij het toepassen, leveren dan wel voorschrijven van een behandeling met antibiotica [19];

2. Nadere duiding via webinformatie en/of nieuwsbrieven via overheidsinstanties die veelal in overleg met sectorpartijen worden opgesteld:

Voorbeeld 1. Uitleg Verordening diergeneesmiddelen 2019/6 onder andere wat betreft 'diergeneeskundig voorschrift' en de 'cascade' de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland [20].

Voorbeeld 2. Uitleg nadere informatie 'Identificatie en Registratie van honden' [21];

3. Het interventiebeleid door handhavende organisaties waarin aan een doelgroep uitleg wordt gegeven wat er wordt verwacht en wat de consequenties van niet naleven inhouden.

Voorbeeld 1: NVWA publiceert haar interventiebeleid op de website met door de NVWA-Inspecteur Generaal vastgestelde beleidsregels en (specifiek) interventiebeleid [22]. Voor de dierenarts zijn daarin vooral van belang het NVWA - specifieke interventiebeleid diergeneesmiddelen [23] en dierenwelzijn [24].

Voorbeeld 2: NVWA publiceert op haar website NVWA-goedgekeurde hygiëneprotocollen in het kader van meldings- en bestrijdingsplichtige dierziekten (o.a. MKZ, KVP/AVP, HPAI) [25] die veelal een tussen overheidsinstanties en private/particuliere partijen afgestemde werkwijze dan wel adviezen betreffen;

---

19 Regeling diergeneesmiddelen artikel 3.13 lid 3 nummer a en b met nadere toelichting in de 'CPD-checklist Europese en nationale bepalingen voor toepassen, leveren en voorschrijven van diergeneesmiddelen': https://www.cpd-online.nl/download_file/1299/0

20 RVO regels voor diergeneesmiddelen: https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden-ver kopen-verzorgen/diergeneesmiddelen

21 https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren/honden

22 Beleidsregels van de inspecteur-generaal van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit algemene toezichts- en interventiekaders: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-188.pdf ; NVWA-interventiebeleid: https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/interventiebeleid en specifiek interventie beleid: https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/interventiebeleid

23 NVWA-specifiek interventie beleid diergeneesmiddelen: https://wetten.overheid.nl/BWBR0049259/2024-01-13/0/ en op NVWA-website gepresenteerde overzicht: https://www.nvwa.nl/ondernemers/documenten/nvwa/organisatie/hoe-de-nvwa-werkt/specifiek-interventiebeleid/diergeneesmiddelen-ib03-spec-03-versie-09

24 Besluit van de inspecteur-generaal van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit specifiek interventie dierenwelzijn: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-41085.html

25 Op grond van LVVN-beleidsdraaiboeken dierziekten: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/diergezondheid/bestrijding-dierziekten/beleidsdraaiboeken-dierziekten en NVWA uitvoeringsdraaiboeken dierziekten: https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dierziekten/hoe-bestrijden-wij-een-dierziekte/draaiboeken-dierziektebestrijding door NVWA goedgekeurde hygiëneprotocollen voor dierziekten zoals: https://www.nvwa.nl/documenten/dier/dierziekten/vogelgriep/protocollen/hygieneprotocol-bedrijfsbezoek-dierenarts-knmvd

4. De publicatie(-s) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) die veelal een tussen overheidsinstanties en private/particuliere partijen afgestemde werkwijze dan wel adviezen betreffen.

Voorbeeld. LVVN-nieuwsbrieven die betrekking hebben op Verordening diergeneesmiddelen 2019/6 en Besluit en Regeling diergeneesmiddelen 2022 [26]. De LVVN-nieuwsbrieven hebben een dynamisch karakter en worden in overleg aangepast als de omstandigheden daarom vragen.

5. Gids voor Goede Praktijk: Sectorpartijen hebben de mogelijkheid op grond van artikel 8.44 Wet dieren een Gids voor Goede Praktijk (conform lid 2 ex artikel 7.6 en volgende) te laten beoordelen. Via die procedures kan een 'gids voor goede praktijk' na publicatie door RVO als algemeen bindend worden beschouwd. Voor dierenartsen zijn geen Gidsen voor Goede Praktijk aan de minister voorgelegd.

Voorbeeld. De Gidsen voor Goede Praktijken gericht op dierhouders met vrijstellingen bij een blijvend laag antibioticumgebruik [27] i.c. de 'Gids voor Goede Praktijk Melkveehouders', 'Gids voor Goede Praktijk Varkenshouders' en 'Gids antibioticagebruik voor kalverhouderij' op verzoek van respectievelijk de ketenorganisatie van de zuivelsector ZuivelNL, de Producenten Organisatie Varkenshouderij en Stichting Brancheorganisatie Kalversector. De 'Gidsen voor Goede Praktijk' mogen middels publicatie op de RVO-website als herkend, erkend, begrepen en aanvaard als algemeen verbindend worden beschouwd.

Private borging:

Mogelijkheden via (erkende) faciliterende organisatie gericht op kwaliteitsborging om de algemeen bindendheid privaat te regelen.
Voorbeeld: Voor dierenartsen is in die context de Stichting Geborgde Dierenarts aan te merken. Via deelname aan de regeling voor dierenartsen voor landbouwhuisdieren en paarden worden zowel wettelijke als bovenwettelijke eisen geborgd. Het betreft bijvoorbeeld normerende standaarden die betrekking hebben op het gebruik van antibiotica dan wel bovenwettelijke bepalingen voor herregistratie op grond van eisen aan deskundigheidsbevordering in de vorm van nascholingseisen.

Particuliere borging: Met een kanttekening dat een deel van de onderliggende eisen niet 100% particulier hoeft te zijn en veelal een publiek dan wel private/particuliere context kent.

1. Vrijwillig lidmaatschap van een beroeps- of belangenvereniging.

Leden worden vrijwillig lid. De leden stellen onderling de voorwaarden voor het lidmaatschap vast.
Voorbeeld: KNMvD hanteert voor eigen leden de Code voor de Dierenarts.

26 'Gewijzigde regels voor diergeneesmiddelen' (https://www.rvo.nl/onderwerpen/dierenwelzijn/diergeneesmiddelen) waarin in veel gestelde vragen en antwoorden dan wel toelichtende brieven wordt uitgelegd wat er van de praktiserende dierenarts wordt verwacht.

27 RVO: https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden-verkopen-verzorgen/antibiotica-veehouderij#vrijstelling-bij-laag-antibioticagebruik

2. Formele verplichting tot lidmaatschap

Een organisatie (vereniging of stichting) met een formele verplichting. Je mag alleen werken als je lid of aangesloten bent wat publiek is vastgelegd.
Voorbeeld: Een publiekrechtelijk beroepsorganisatie zoals voor advocaten en notarissen [28].

3. Koppelen aan herregistratie:

Hiervoor wordt een haakje opgenomen bij de (her)registratie. De eis voor (her)registratie is dat je bekwaam moet zijn/blijven. Dit wordt ingevuld als werken volgens de professionele normerende standaard. Ook hier is alleen het haakje aan herregistratie publiek, ontwikkeling, beheer en onderhoud en toezicht is privaat.

4. Semiverplichting:

Alleen leden krijgen toegang tot bijvoorbeeld een kwaliteitsregister door het lidmaatschap aantrekkelijk te maken: de particuliere organisatie richt het zo in dat aansluiten rationeel en praktisch een logische keuze wordt. Dit kan bijvoorbeeld doordat leden kennistoegang hebben, makkelijker toegang hebben tot kwaliteitssystemen (registers, accreditatie etc.). Of korting/prioriteit voor de leden.

28 NJB 2025 2237 - Tjeerd Zuidema - Breng tuchtrechtspraak onder in reguliere rechtspraak d.d. 250922

Bijlage 3: Proces en randvoorwaarden voor het ontwikkelen van een leidraad: uit het Kaderdocument voor de ontwikkeling van Leidraden van het Cluster Paard

1. DOEL EN REIKWIJDTE

- Dit document beschrijft het proces en de randvoorwaarden voor het ontwikkelen van een Leidraad van het Cluster Paard (hierna: Leidraad). Het doel is uniformiteit in werkwijze te waarborgen en te bevorderen dat Leidraden breed worden gedragen binnen de beroepsgroep.
- Het document is bedoeld voor iedere in Nederland geregistreerde dierenarts of werkgroep die het initiatief wil nemen tot het opstellen van een Leidraad Paard.
- Een Leidraad heeft uitsluitend betrekking op het veterinair- inhoudelijke handelen van de dierenarts bij het paard en is gericht op ondersteuning van de praktiserende dierenarts.
- Het onderwerp van een Leidraad dient aantoonbaar relevant te zijn voor de beroepsgroep en met name voor de eerstelijnsdierenarts. Idealiter komt de behoefte voort uit signalen vanuit het werkveld. Het Cluster Paard kan, maar hoeft niet, een rol spelen in het inventariseren van deze behoefte.

2. DEFINITIE EN POSITIONERING VAN EEN LEIDRAAD

- De naam 'Leidraad' is door de paardenpractici in Nederland in 2000 bedacht en vervolgens gedefinieerd als: "Een hulpmiddel dat de Erkende Paardendierenarts ondersteunt bij het systematisch onderzoeken en behandelen van een patiënt en het adviseren van de eigenaar."
- Een Leidraad is nadrukkelijk geen protocol. Het document heeft een ondersteunend karakter. Afwijking van een Leidraad is mogelijk en kan gerechtvaardigd zijn op basis van professionele beoordeling, individuele factoren en context. Een Leidraad Paard beschrijft het gebruikelijke handelen binnen de beroepsgroep bij veelvoorkomende eerstelijns klinische situaties en dient als praktisch houvast en zeker niet als dwingend keurslijf.

3. INITIATIEF VOOR EEN LEIDRAAD

- Iedere in Nederland geregistreerde dierenarts kan het initiatief nemen tot het ontwikkelen van een Leidraad en dit aandragen bij het Cluster Paard. Echter, het is gebruikelijk dat dierenartsen met ervaring op het gebied van het betreffende onderwerp betrokken worden bij het initiatief.
- De rechtvaardiging voor een nieuwe Leidraad moet gebaseerd zijn op een aantoonbare behoefte binnen de beroepsgroep van eerstelijnspaardendierenartsen. Deze behoefte kan onder meer blijken uit praktijkervaring, nascholingsvragen, ontwikkelingen in de wetenschap en regelgeving of signalen vanuit het veld.
- Het Cluster Paard heeft een besluitvormende rol in het starten of vaststellen van een Leidraad. De publicatie van een Leidraad vindt in beginsel plaats in het vakblad van het Cluster Paard (op dit moment het Tijdschrift voor Diergeneeskunde). Zo nodig kan het Cluster Paard de redactie adviseren.

4. SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP

- Een Leidraad wordt opgesteld door een werkgroep van idealiter vier tot zeven personen.
- De werkgroep bestaat uit een evenwichtige vertegenwoordiging van praktiserende dierenartsen en inhoudelijk gespecialiseerde deskundigen. Specialisten brengen verdieping in expertise en practici borgen de praktische toepasbaarheid. Het document moet gericht blijven op de eerstelijnspaardendierenarts.
- Leden van de werkgroep moeten in staat zijn om:
  - wetenschappelijke kennis te vertalen naar klinische praktijk
  - teamgericht te werken
  - oplossingsgericht te denken
  - helder en gestructureerd te schrijven.
- De werkgroep kiest zelf een voorzitter. Deze voorzitter coördineert het proces, organiseert overleggen en fungeert als aanspreekpunt richting externe partijen, zoals het Cluster Paard. De voorzitter is meestal ook de eerste auteur, hoewel dit geen vereiste is.
- Deelnemers aan de werkgroep dienen vrij te zijn van conflicterende belangen. Personen met relevante commerciële of andere belangen die de onafhankelijkheid zouden kunnen beïnvloeden nemen geen deel aan de werkgroep c.q. de onafhankelijkheid wordt zorgvuldig bewaakt door de overige werkgroepsleden.

5. METHODOLOGISCHE UITGANGSPUNTEN

- De tekst van een Leidraad is gebaseerd op beschikbare wetenschappelijke literatuur en praktijkconsensus. Wanneer het bewijs beperkt is, wordt expliciet gewerkt op basis van onderbouwde professionele consensus (“expert opinion”). Bij de beschrijving van diagnostiek, behandeling en medicamenteuze interventies wordt rekening gehouden met de geldende Nederlandse en Europese wet- en regelgeving, alsook met het redelijk en bekwaam handelen zoals van een eerstelijnspaardendierenarts mag worden verwacht.
- (Dier)geneesmiddelen worden benoemd op stofnaam. Adviezen bevatten de noodzakelijke praktische informatie, waaronder dosering, toedieningsroute, frequentie en behandelduur, zodat de adviezen in de Leidraad uitvoerbaar zijn voor de lezer.
- Een Leidraad moet voldoende wetenschappelijke onderbouwing hebben. Desgewenst kan naast de praktijkversie een uitgebreide versie van de Leidraad worden aangeboden met de nodige referenties. In dat geval zullen in de geprinte versie om redenen van leesbaarheid en lengte van het artikel de referenties doorgaans worden verwijderd, maar wel onder een QR-code beschikbaar blijven.

6. ONTWIKKELPROCES

6.1 Conceptfase

- De werkgroep komt meerdere malen bijeen, fysiek of digitaal, om een eerste concept op te stellen.

6.2 Consultatie via outer circle

- Het eerste concept wordt voorgelegd aan een zogenoemde 'outer circle' van circa 10 tot 30 beoordelaars. Deze groep kan bestaan uit practici, academici, internationale Nederlandstalige deskundigen of andere relevante externe experts, naar inzicht van de werkgroep.
- De ontvangen feedback wordt zorgvuldig beoordeeld en verwerkt. De werkgroep kan besluiten meerdere consultatierondes te organiseren. Zij houdt daarbij het doel van de Leidraad zorgvuldig voor ogen.

6.3 Nascholingsbijeenkomst

- Wanneer een vergevorderd concept beschikbaar is, organiseert de werkgroep een interactieve nascholingsbijeenkomst voor eerstelijnspaardendierenartsen. De groepsgrootte is bij voorkeur 20 tot 45 deelnemers om inhoudelijke discussie mogelijk te maken. Bij grote belangstelling kan de bijeenkomst worden herhaald.
- Tijdens deze bijeenkomst wordt het concept van de Leidraad besproken aan de hand van praktijkvoorbeelden. De ver- kregen feedback wordt vervolgens verwerkt in de eindversie.

6.4 Publicatie

- Na verwerking van alle commentaren is de Leidraad gereed voor publicatie. Publicatie vindt in beginsel plaats in het vakblad van het Cluster Paard (op dit moment het Tijdschrift voor Diergeneeskunde), tenzij er duidelijke redenen zijn (bijvoorbeeld de lengte) om dit anders te besluiten. Dit besluit wordt door de auteurs in samenspraak met het Cluster Paard genomen.
- Publicatie wordt bij voorkeur ondersteund door nascholing en actieve verspreiding binnen de beroepsgroep, zodat draagvlak en praktische toepassing worden bevorderd.

7. VORM EN STRUCTUUR

Er is geen verplichte vaste structuur, aangezien onderwerpen sterk kunnen verschillen. Een Leidraad bevat idealiter:

- een korte inleiding en probleemschets
- een overzichtelijke uiteenzetting van diagnostische en therapeutische besluitvorming
- een beschrijving van behandelmogelijkheden met de daarbij behorende (ingeschatte) prognose
- de criteria voor verwijzing

De tekst moet praktisch toepasbaar, helder en direct bruikbaar zijn in de eerstelijns klinische paardenpraktijk.

8. FINANCIËLE ASPECTEN

- Voor het opstellen van een Leidraad wordt vanuit het Cluster Paard in principe geen financiële vergoeding verstrekt, tenzij hierover vooraf andere afspraken zijn gemaakt.
- Het organiseren van bijeenkomsten valt buiten het bestek van dit kaderdocument. Het is echter gebruikelijk dat sprekers bij een bijeenkomst in het kader van professionele bevordering, zoals een interactieve nascholing rond een Leidraad, een financiële vergoeding ontvangen. Voor dergelijke vergoedingen zijn bij het opstellen van dit kaderdocument echter geen algemene regels vastgesteld.

9. HERZIENING

- Een Leidraad wordt herzien wanneer nieuwe wetenschappelijke inzichten, regelgeving of praktijkontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Daarnaast wordt minimaal eenmaal per 5 à 10 jaar beoordeeld of herziening noodzakelijk is. Indien nieuwe wetenschappelijke inzichten of relevante ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, kan een herziening eerder plaatsvinden.
- Het initiatief tot herziening kan worden genomen door het Cluster Paard of door de oorspronkelijke auteurs. Indien de auteurs van de bestaande versie niet meer actief zijn, kunnen ook andere deskundigen binnen het betreffende vakgebied, in overleg met het Cluster Paard, het initiatief nemen. In dat geval worden, waar mogelijk, de oorspronkelijke auteurs vooraf geïnformeerd over het voornemen tot herziening.
- Op iedere Leidraad die op de KNMvD-website is gepubliceerd, wordt een vaststellingsdatum vermeld. Bij een herziening wordt een versienummer toegevoegd en worden zowel de vaststellingsdatum als het versienummer aangepast. Bij publicatie van een herziene versie komt de voorgaande versie te vervallen en wordt deze van de website verwijderd.

SLOT

Dit kaderdocument beschrijft de uitgangspunten en werkwijze voor het ontwikkelen van Leidraden Paard. Het document is bedoeld als praktisch kader voor initiatiefnemers en werkgroepen en beoogt een transparant, zorgvuldig en breed gedragen ontwikkelproces te bevorderen. Indien nieuwe inzichten, ervaringen met het ontwikkelproces of veranderingen binnen de beroepsgroep daartoe aanleiding geven, kan dit document in de toekomst worden aangepast of aangevuld.